LIBRARY 2 SEP 1957

Our grand business is not to see what lies dimly at a distance, but to do what lies clearly at hand.

—Carlyle.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956

If people would speak about only what they knew, there would be a great silence on earth.

—Chinese Proverb.

No. 7—Vol. LV. **Friday, 22nd February, 1957** REGISTERED AT THE G.P.O AS A NEWSPAPER. **Price: SIX PENCE.**

KASTURBA GANDHI

On February 22, 1944, 13 years ago, at the age of 74, Kasturba Gandhi, the wife of the late Mahatma Gandhi, left this worldly life of our, to gain eternal peace. At the time Kasturba was a political prisoner under the British rule, in the Aga Khan Palace, with Mahatma Gandhi. As the helpmate of a great leader, she exercised great influence and sacrificed herself for the ideals which she represented and stood by his side in dark days as in bright. Although without very much education in the generally accepted sense of the word, Kasturba loyally followed Gandhiji and eventually caught the flame from his torch; and then, out of her own inner conviction, fought and suffered for the freedom of her country.

Kasturba Gandhi

Once, during their stay in South Africa, before the Passive Resistance Struggle in 1913, Mahatma Gandhi, said to Kasturba, that she might have to go to gaol, because the Government did not recognise their marriage as it was not registered in court. Kasturba said that she was sure she would die if she had to go to gaol. Gandhiji burst out laughing and said, that if she died in gaol, he would worship her as a Goddess. Those were fateful words from Mahatma Gandhi, when he was just an ordinary advocate.

Thirteen years have gone by, but her memory is still fresh. She left a legacy which cannot be measured in gold. Her name is written on the sands of time, as one who died for the freedom of her country. Today, we honour her memory.

"COLOUR BAR DISGUSTING . . ."

—PATON

"THE colour bar is the most disgusting thing that Europe has given to us; it has corrupted a civilisation that should have brought rich and stupendous gifts," said Mr. Alan Paton, provincial leader of the Liberal Party, in Durban.

Mr. Paton was commenting on the recent incident in Durban when a visiting Coloured man and his White woman companion were apprehended by the police. On behalf of the Liberal Party Mr. Paton associated himself with the sentiments of one Mr. D. M. John, who wrote to the Press apologising to "our unhappy guests for this humiliation."

Mr. Paton said he was sure that the majority of the people of South Africa agreed with Mr. John.

"I personally was so ashamed to hear that the police had taken a Coloured serviceman and his White woman companion back to the ship on which they were travelling," he said. They were not causing an offence, although it may well soon be made one for a White woman to walk with a Black man, or indeed for any White person to walk with any Black.

Mixed Races

"It is even impossible today for a visiting family of mixed races to travel together in a taxi or bus in Durban. Such families, if they still wish to see Durban under such circumstances, must be broken up.

"A short while ago a number of people sailing to India, many of whom had formed friendship with people of other races, were outraged to find that they could not visit Durban together. An influential company of Americans visiting Africa by plane were refused entry into the Union unless they left their non-White passengers outside the borders.

"I remember some years ago that Dr. William Nicol, Administrator of the Transvaal, advised all White South Africans to have at least one non-White friend.

I strongly endorse this advice, but it is mighty difficult to take. One needs courage to do it, for at any moment the police may suggest that the friendship is offensive.

Non-White Diplomats

"How does this foolish Government think that it will ever be able to entertain non-White diplomats

(Continued on page 75)

INDIAN OPINION

FRIDAY, 22ND FEBRUARY, 1957

Some Points To Consider In The Boycott

TWO new factors have entered the boycott situation and both necessitate a recasting of strategy if the boycott is to achieve its real goals. These are the government's threat to introduce legislation closing down the Alexandra bus service and the spread of the boycott to other parts of the country.

The threat is extremely difficult to understand on any grounds except against the bloodbath mentality which is so serious a handicap in the present government's approach to all problems involving the man of colour. At best it is futile and at its worst it is a piece of sadistic stupidity which only people heavily handicapped by the temper of the slave-owner can resort to.

For, what will happen if these buses are withdrawn from the road for good? The Africans will suffer, definitely. This prospect might cheer a government determined to put the nigger in his place. But those who will suffer most are those who employ the African worker.

Reinforce Determination

In this light the threat emerges as the desperate resort of a government which recognises its powerlessness in the face of a situation which calls for something more intelligent than the bloodbath mentality. It does not solve anything. Its chief value is that it will reinforce the people of the Rand in their determination to continue the boycott.

The spread of the boycott to other parts of the country is quite a different matter. African communities, as Mr. Gabriel Nyembe, the acting President-General of the African National Congress said recently in a Press statement, fear that the Minister of Transport's attitude will encourage bus owners everywhere to rush to raise their fares. Against this possibility the African cannot expect help from the government side; his only defence is to act in concert.

In itself this show of solidarity is magnificent. Justice will never be done to the oppressed in this country before they learn to act together in good times and bad. But while solidarity is just the thing we need to drive a little more sense into Apartheid's head, the timing of its demonstration must be inspired by a ruthlessly realistic approach.

Sympathetic Boycotts

In the first place a sharp distinction must be drawn between defensive boycotts and sympathetic boycotts. The former are definite reactions to definite acts of provocation. While these acts remain there can be no thought of retreating. The sympathetic boycotts are an indirect reaction and to be effective need to have limited goals.

The way the Cape is rallying to the aid of the Africans in the Transvaal is magnificent. It puts to shame the feeble response of the Free State and the inexplicable passivity of Natal. But as the Cape itself has been quick to point out, it has no quarrel with its own bus owners. The question this raises is: Is there realistic wisdom in declaring continuous warfare on the innocent? A token demonstration of solidarity is one thing—but a protracted boycott is quite another.

Where the relations between the bus owners and the users are cordial it seems to us that sympathetic boycotts should confine themselves to being token demonstrations extending only over a given period and not beyond. This strategy would have a number of important advantages—it would preserve clarity on the issues at stake where the government is doing its best to confuse them for purposes of breaking the boycott. Secondly, it would not saddle innocent and perhaps sympathetic companies with irretrievable losses. Over and above all it would be clear proof to everybody that the people who lead the boycott are responsible; can exercise effective control over it and that the boycotters are not, as the government is representing them, a rabble of people with no regard for law and order.

No Riots

The last point is one which leaders of the African National Congress would do well to consider very seriously against the background of the Transport Minister's obviously provocative attitude. These boycotts must under no circumstances be allowed to get out of hand. The people must under no circumstances allow themselves to be stampeded into riotous situations. One effective way to do this is not to lead them out in boycotts which will drag on indefinitely as if they have no clearly-defined goals.

This, in turn, raises the important question of morale—a consideration which will also weigh heavily with both the leaders of the boycott and the ANC. But this can be met by the technique of calling off the boycott for a while and then launching it again, on and off, until the bus owners see reason along the Rand.

There is another consideration against a continuous sympathetic boycott. Its leaders, together with the ANC, rightly deny that it is an anti-White demonstration. The convincing proof that it is not this is not to threaten friendly White companies with financial ruin for the mistakes of unsympathetic White companies elsewhere. If sympathetic White companies are confronted with the prospect of ruin in exactly the same way as those in the Transvaal the boycotters will find it hard to convince impartial observers that they are not fighting a class or racial war.

Vital Questions

These are questions of strategy—but they are vital in a situation which the government hourly tries to confuse.

At the same time we must commend very strongly the willingness of the leaders of the boycott to keep the door to negotiation open in spite of the Minister of Transport's attempts to shut it. We must commend very strongly, also, the thousands of men and women in many parts of the country who have voluntarily brought upon themselves physical hardship by walking on foot for miles every day where they were under no compulsion to refuse to travel comfortably. It is only when people do these things that they are ready for freedom.

Since the government has shown that it does not have the brains to settle the boycott crisis we once more urge the bus owners in the Transvaal to negotiate directly with the Africans in efforts to work out a feasible solution.

While doing this we would like to utter a very strong warning against the danger of allowing divisions to complicate the relations among the leaders of the boycott movement. This is not the time for pettiness or for seeking to score points. It is the time for those who suffer together to stand together. Some of the things happening between some Advisory Boards and some boycott leaders have not been of a nature likely to reinforce the boycott. They could cheer only Minister Schoeman and defeat the whole purpose of the boycott.

African National Congress

One vital service the African National Congress can render in the present situation is to act as liaison agent between the various boycott groups to help co-ordinate their activities or cushion the shocks from conflicting interests in the African community. All this would ensure that the solidity of the boycott front in unbroken.

In the final reckoning this is far more important than encouraging sympathetic boycotts—valuable as these are in their own way. Those who groan under heavy economic burdens must ensure that they win solid victories at points of the greatest pressure instead of dispersing their resourses in sympathetic boycotts some of which—as in Bloemfontein—might fizzle out and do more harm than good.

We know that the African National Congress is not the originator of these demonstrations. We know that like us, it is extremely sympathetic. Because it is in the position to influence some of the events in the boycott crisis we urge it to exercise that sense of responsibility which will enable the African to use his strength in a way to produce the best results for him.

"Colour Bar Disgusting . . ."

(Continued from front page)

in the Union?. They will be watched at every turn, or they will suffer this disgusting humiliation. If they do not suffer them they will read of others who do. I do not offer tuppence for the chances of keeping any non-White diplomat in South Africa.

"Our information service is desperately anxious to refute many of the stories that circulate abroad about South Africa. They pour out thousands of pounds to do it, but one story of humiliation undoes all the work. People say 'If that is what can happen, something must be badly wrong.' I would like to say a word to those White people who support the police in this action and think that they are defending White women's honour or something of that sort.

"If one can only defend White women's honour by humiliating people of colour, not to mention their companions, one has one's values confused. I look forward to the day when the Colour bar will be a nightmare of the past."

S.A.I.C. On Durban Medical School

THE South African Indian Congress has issued a statement strongly condemning the Government move to transfer the Durban Medical School from the University of Natal to the Native Affairs Department.

"The Indian Congress," says the statement, "was totally opposed to the establishment of a separate Medical School for non-Europeans in Natal when the idea was first mooted. We had made representations to the Government at the time pointing out the grave danger which apartheid would eventually lead to for we foresaw the emergence of a 'Jim Crow' institution.

"Our fears have now been fully justified. The first step was a segregated centre but the Institution was still under the University of Natal and it had drawn to it as members of staff men of outstanding ability and idealism who were bent on making the Durban Medical School a model medical school in the country. And now comes the second step, which will nullify all the good work done by the staff of the Medical School.

"We fully share the fears expressed by the University of Natal and by right thinking people throughout the Union. We condemn the present move of the Government and reiterate our stand that in education and in particular in university education there can be no room for segregation and colour bars.

"We warn the University of Natal that its own policy of segregation calls for a drastic review so that its own acceptance of academic segregation does not give the government the lever it requires to enforce the principles of Bantu Education at the University level.

"Now is the time for all South Africans to come together in total opposition to the Government's new move against the Durban Medical School.

What Will Strijdom Do When Ghana Wants To Join Commonwealth

THOUGH the Union Government has decided to send official representatives to attend the celebrations in connection with the independence of the Gold Coast (Ghana), the supreme test for the new direction in the Union's "Africa policy" is yet to come—when the Gold Coast applies for membership of the Commonwealth.

In stark contrast with Dr. Malan's attitude of outright condemnation of independence for "barbarians," also his forebodings over what this "ill-considered British experiment" in the Gold Coast can eventually mean for the Union, the Prime Minister, Mr Strijdom, has consistently voiced a policy of "live and let live."

Beyond reaffirming that the Union will be represented at the independence celebrations, the Government has not carried the matter any further.

In the present context a statement by Mr Strijdom in the Senate last year is, however, of significance.

"South Africa could not possibly interfere in Britain's affairs on the Gold Coast but where South Africa might have a say is when an attempt is made to include any country in the Commonwealth which South Africa does not think is sufficiently developed to become a member. On such a matter South Africa's voice will be heard if the occasion ever arise."

Perhaps the biggest diplomatic and political question is whether South Africa will think that the "occasion arises" when the Gold Coast asks for Commonwealth membership.

South Africa's attitude might, at the same time, have a profound effect on the decision by the Gold Coast whether or not to apply for membership of the Commonwealth.

A rebuff from the Union could have the effect of driving the Gold Coast into the arms of President Nasser of Egypt.

—Natal Witness "

SHOPS WITH FLATS TO LET

At Brits (Transvaal) in Good Business position in Declared Indian Group Area. Two newly built shops with modern frontage with Residential Flats on top floor. Licence can be obtained.

Vacancy From 1st March 1957.

Write to :

MASTER BROS.,
33 West Street,
Johannesburg.

Doctors Oppose Medical School Transfer

An Act Of Piracy

THE Government's decision to separate the Durban non-European Medical School from the University of Natal was described as an act of piracy unprecedented in the history of the Western democratic world by one of the largest meetings ever held by the Medical Association of South Africa, Natal Coastal Branch, in Durban.

The Association sent a strongly worded telegram to the Minister of Education, Arts and Science, Mr J. H. Viljoen, stating that it would be impossible "to co-operate with any authority other than the University of Natal in the staffing of the Medical School."

This means that the Government are liable to find it difficult to staff the Medical School even with men of inferior academic status, according to the chairman of the Medical Information Committee of the Natal Coastal Branch of the Medical Association.

"Courageous Decision"

The chairman said: "If the decision of the Natal coastal branch of the South African Medical Association is backed by the majority of the doctors and academic medical staff in the country, which is highly likely, then the Government will find it impossible to implement their proposal."

He described the protest by the staff of the Medical School as "an historic and courageous decision"

The full text of the telegram sent to Mr. Viljoen reads:

"At an emergency meeting of the Natal Coastal branch of the Medical Association of South Africa, which was instrumental in the establishment of the Durban Medical School, it was decided to protest most vigorously at your intention to remove the school from the aegis of the University of Natal.

"Having due regard to the implications of the altered status proposed by the Government, the branch will find it impossible to co-operate in any way with any authority other than the University of Natal in the staffing of the Medical School"

At The Meeting

The chairman of the Medical Information Committee told 'The Natal Mercury' that among those present at the packed emergency meeting, were representatives of the medical faculty of the University, specialists from various branches, and general practitioners.

He said: "The question of the taking over of the Medical School by the Government was described as an act of piracy.

"It was pointed out that it was only from 10 to 15 years ago that the Medical Association of this town began the work of establishing a Medical School.

"It has always been the aim that the Medical School should be comparable with any in the world.

Associations

"In order to maintain that high standard," he said, "the Medical School should come under the aegis of the University. It is impossible to divorce medical education from other forms of education, where the staff and students have the benefit of association with men of learning, and of science, in other fields; not only this, but also the association with scholars from overseas universities."

He said: "If the school, is to be administered directly or indirectly by the State then its stature in the eyes of medical men in this country will be worthless.

"For that reason the Government are liable to find it difficult to staff the school even with men of inferior academic status.

Had Been Warned

At the meeting we were given a full outline of what had led up to the Government's present action. We were told that Government representatives had been warned of the very serious implications that their action would have.

"Although they were warned of the full implications they were nevertheless determined to go ahead with their plans.

"The medical Association gave full support to the recent strong protest by the heads of the seven departments of the Faculty of Medicine through their courageous and historic decision.

He said that the Government's decision was unprecedented in the history of the Western democratic world.

"Medical education must be outside politics and must be integrated with other education. It cannot be isolated.

Recruitment

"Another implication of the Government's action is that it must inevitably affect the recruitment of house surgeons, house physicians and registrars whose services are essential to the running of a hospital such as King Edward VIII.

"If the decision of the Natal Coastal branch of the South African Medical Association is backed by the majority of other doctors and academic medical staff in this country—which is highly likely—then the Government will find it impossible to implement their proposal."

Crux Of Matter

He said that the crux of the matter was this: "In a medical school administered by a university, the professional lecturers, chemical, research and other staff come under the aegis of their own peers, and their learned head is the principal of the university.

"What sort of teaching staff is going to be willing to place itself under the rule of a Government—no matter how good that Government?

"No man worth his salt is willing to be directed in his professional capacity except by his peers.

"For that reason, if the status of the Medical School is changed, there can be no doubt that it will lower the standard and status to such a dangerously low level that it is doubtful whether it will continue to exist," he said.

Some People Have Funny Thoughts On African

JAN BURGER a regular columnist in the Johannesburg 'Star' and reviews developments in the Afrikaans community. The following discussion of a letter-writing contest provides enlightening reading:

Afrikaners are not just feeling smug about the African question. In many magazines and journals they are paying serious attention to the future. The 'Brandwag,' the biggest Afrikaans weekly magazine in the country, has just asked its readers how they picture South Africa and its racial situation in a hundred years' time and some frank, revolutionory answers poured in.

The magazine states in its latest issue: "Most letters revealed an underlying fear about non-White domination while a surprising majority expect the complete eclipse of the White man at the southern point of Africa."

A reader from Diskobolos (near Kimberley) is convinced that Coloured people will be found behind counters in 100 years and they will also be hotel owners. In his mind's eye he also sees a African sitting in a rocking chair in a luxury residence while a White woman is servant to the African's wife.

"Gold-mines will be in the hands of Coloureds and when a White man enters a church an African minister will conduct the service."

Pessimistic

A Braamfontein reader is even more pessimistic. He predicts a blood bath between White and non-White at the turn of this century The Afrikaner race and White civilization will disappear altogether.

The official language, according to the reader, will be "Suid-Afrikaans," a combination of all the African languages.

The editor, however, awarded first prize to the letter written by a woman from Fort Beaufort, in which she said that the development of the African cannot be halted.

"In 100 years we will have to accept it that the Africans will control their own post offices, schools, banks, churches, etc.

"The Bantu aren't striving for equality, anly for equal efficiency. To realize this equal efficiency, the African will utilize any method. Their aim is instruction and education and they will accept any method although they may not agree with it.

"As far as political affairs are concerned, I do not believe the African will be satisfied with separate representation. He will constitute his own parliament which will control matters relating to his own people."

Professors Say University Is Affronted

Medical School Staff Protest At Transfer

AS the Government intended to go back on assurances concerning the Faculty of Medicine of the University of Natal (the non-European Medical School), there could be no foundation of trust between the University academic staff and the authorities now governing higher education in South Africa, said a statement issued by the heads of seven faculties at the Medical School.

The statement said: "The University of Natal authorities requested that until the special meeting of the University Council had been held on February 12, 1957, we should refrain from making any public statement of our views on the intention of the Government to remove the control of the Faculty of Medicine from the University of Natal. We are now in a position to make some observations.

"When we joined the staff of the University of Natal to initiate this new faculty, we did so because we believed that this University would ensure full academic development and the maintenance of a high standard of medical education.

"These objectives have in fact been achieved and the curriculum of study approved by the University Senate and the South African Medical and Dental Council has been framed on the basis of modern trends in medical education.

"The student body includes Africans from various States of Southern Africa, as well as African, Coloured and Indian students from the widely scattered parts of the Union.

"In spite of the initial suspicions of the student body and the non-European public generally as to the quality of a faculty which did not include European undergraduate students, a basis for confidence has been developed. Within a short time, a considerable degree of trust has been established between staff and students.

"The foundation for this trust was provided by the inclusion of this faculty within the academic structure of a recognised university.

A Challenge

"Without consultation either with the University of Natal or members of its academic staff, the Government has decided to change the status of the faculty. This disregard of the university constitutes, in our view, a serious challenge to university education in general, and an affront to our University in particular.

"While there has been no Government statement as to which authority will in future assume control of our Medical School, it is significant that the University of South Africa has been asked to become the examining body and to award the degrees only.

The University of South Africa caters for external students only. Furthermore, it has been reported in the Press that the relevant Bill is to be introduced by the Minister of Native Affairs, Dr. H. F. Verwoerd, and not by the Minister of Education, who until now has been the responsible Minister in respect of higher education.

Unpublished Report

The Minister of Education has stated that the decision to change the status of this faculty was reached on the basis of a report by a committee of Government departments. Neither the University authorities nor any member of its academic staff were interviewed by this inter-departmental committee. Equally disturbing is the Minister's refusal to make public this committee's report.

"We regard this action as being particularly deplorable in the light of the history of the establishment of our Medical School and the tremendous efforts made by the University of Natal over the past 10 years.

"When relationships between a Government and a University reach the stage at which there is no consultation on matters of vital concern to the university, the democratic foundation essential for the development of a true university education no longer exists.

Assurances previously given are apparently no longer valid. Thus, at the official opening of the new medical school buildings on July 5, 1955, the present Minister of Education emphasised that the Government would not interfere with the university's development of this faculty.

"If transfer of the control of the faculty, without any consultation with the university, is not regarded as interference, then, indeed, moral values have little further meaning. In these circumstances, there can be no foundation of trust between university academic staff and the authorities now governing higher education in the country.

"In the absence of this basic trust, and with the separation of this faculty from a true university environment, we see little possibility of carrying into effect the initial ideals which motivated us in joining the University of Natal."

The statement is signed by I. Gordon (Dean and Professor of Pathology), E. B. Adams (Professor of Medicine), Derk Crichton (Professor of Obstetrics and Gynaecology), Theodore Gillman (Professor of Physiology), A. E. Kark (Professor of Surgery), Sidney L. Kark (Professor of Social, Preventive and Family Medicine) and J. A. Keen (Professor of Anatomy).

Convocation Head Condemns Move

THE University of South Africa, to which the Government proposed transferring the non-European Medical School in Durban, included many White graduates and the position would thus not be altered at all, Mr. E. Q. Kewney, president of the Convocation of the University of Natal, said in Maritzburg.

Mr. Kewney said in a statement to the "Natal Mercury" that the Government's decision did not alter the position of the non-European students at all except that it would convert their allegiance to a different alma mater without any reference to academic segregation.

The decision would receive the strong censure of the convocation. The University of Natal fully associated itself with the attitude of the universities of Capetown and the Witwatersrand.

Retrograde

This policy of racial segregation in universities was regarded by outstanding persons in the academic world as completely retrograde. It was now to be extended to the University of Natal by the Government's arbitrary decision to divorce the Non-European Medical School from the University.

Mr. Kewney said that the Government had made it an express condition to its acceptance of its share in the financial responsibility for the school that the school was to be used exclusively for education on non-Europeans in medical service.

Despite this questionable piece of bargaining, involving the tampering with the universally accepted principle that a university had the sole right to determine what student it would admit, the University conceded the point and scrupulously observed this condition, he stated.

No Violation

Mr. Kewney added that although the convocation had each year consistently challenged the policy of racial segregation in the university it could not be alleged that the Medical School had at any time violated the racial policy embraced by the present Government.

The Medical School has been a compromise which had, within the limits laid down, been the happiest possible. To divorce the school now from the university and in effect make it a Government department, and this without the obvious expediency or courtesy of a discussion with the University Council, must receive the strong censure of the Convocation.

The CATA Case

IN view of the fact that more than fifty African teachers had been dismissed from their posts since the passing of the Bantu Education Act, without any reasons being given (or of course any redress for the teachers concerned), the Cape African Teachers' Association brought the matter of the dismissal of two of these teachers before the Supreme Court at Grahamstown. This Court has now ruled that these dismissals are null and void. The Cape African Teachers' Association has therefore instructed lawyers to apply for the reinstatement of the other fifty teachers who were similarly dismissed.

The two teachers in question have claimed a total of £875 arrear salaries for the period during which they were unlawfully dismissed. Should the other fifty do likewise, the amount to be paid to them might be more than £5,000.

We foresee another amendment to the Bantu Education Act!

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart. The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The
New India Assurance
Company Limited

Principal Controlling Officers:
Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

JUST ARRIVED

The Famous Rama Flute Harmoniums

Best Made in India for Quawalie Bhajanic Singer and Bands

NOW ON FOR SALE

Popular size sweet tone, very attractive, complete with case	18	10	0
Standard size Base and Male, very attractive, complete with case	28	10	0
Portable Travelling Style Baja Good for Out-door Party	25	10	0
Coupler Style Loud and Sweet Sound Mohaniton	38	10	0
Leg Press full size complete with extra Swar Bands	48	10	0
Clarinet B/L, just right instrument Indian Bands	18	10	0
Dhil Rubbs "The Leader Musical Instruments"	8	10	0
Thubla & Doogi Set to keep in without Thal music sets	8	10	0
Dholak finest of all instruments of Thal (full size)	8	10	0
Tambrone (Kanjari) full size with Gingles Bells	1	5	0

Mouth Organs of all kinds 4/6, 6/-, 7/-, 9/6, & 11/6 each.
Flute Straight & Side Blowing 2/6, 4/6, 5/6, 17/6, 25/- each

LATEST RECORDS—Try Us First. We carry largest variety stock. We repair also all kinds of musical instruments. For terms apply:

Sole Distributors for Union of South Africa:

D. ROOPANAND BROS.
(Established 1932)
Music Saloon and Booksellers.
85 Victoria Street, Durban.
Phone 20707. — P. O. Box 2524.

NEW NYLON SAREE MATERIALS
—JUST ARRIVED—

Gold Striped Fancy Nylons 48" 12/6 yd
Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.
Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.
Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.
Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.
Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES
Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.
Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0
Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR
Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS!
Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples; (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE
39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

Sabra And Indians—V

By C. W. M. GELL

THE last of the six papers read at Sabra's January conference last year was a forthright demand by Dr. P. J. Meyer for "drastic" Government action against Indians. There was no pretence of socio-scientificism or pseudo-objectivity. Dr. Meyer does'nt like the Indians, will not accept them as part of this country's population and said so very bluntly. He would have been thoroughly at home at any Nationalist Party rally proposing one of those oft-recurring resolutions that "all our Indians be put in one large ghetto where parasite can prey on parasite."

Dr. Mryer once held a prominent position in the Ossewa Brandwag and was a publicist for that organisation. He has lost little of its stridency, though he has acquired a superficial veneer of urbanity. He is also the Johannesburg public relations officer for a group of Afrikaner companies. In this role his attitude typified the "grab" intentions of certain white businessmen towards Indian commercial interests, to which Messrs. Coopan and Lazarus referred (at the Institute of Race Relations conference a week earlies) as designing the Group Areas Act "to make room for the emergent Afrikaner trader and other latecomers in the field who wield more political power than the Indian minority."

With a refreshing disregard for the humbug that characterised some of the earlier Sabra papers Dr. Meyer sailed straight in. "Indian Communists" are particularly responsible for "mobilising the dark forces behind the scenes against the continued existence of white civilisation in Africa." Not for Dr. Meyer any nice distinction between Indian liberals, socialists or communists, the last of whom have had singularly little influence on the policies of the Indian government. Coming nearer to the title of his paper—"The Political Position of the Indias in South Africa"—Dr. Meyer assured his hearers that both the Transvaal and Natal Indian Congresses were "controlled by Communists." This is, of course, perfectly true. Mr. Swart has named, banned or proscribed most of the leaders of these organisations as "Communists." But then Mr. Swart's use of language is peculiar and anyone is a Communist whom Mr. Swart declares as such. This does not, therefore, advance us much farther. In fact, the one or two genuine Communists in these organisations neither "control" nor "dominate;" and owe their influence not to their ideolody or party ties but to their uncompromising opposition to the colour-bar and the Government's racial policies. This latter attitude is increasingly and inevitably shared by nearly all Indian Congress leaders, as the Nationalise steamroller rolls on its Verwoerdian course.

It does not, therefore, require any special intelligence to report that the growing Indian awareness of their solidarity with Africans and Coloureds is not due to "Communism"; that their alliance with the African National Congress (even less "Communist-controlled," despite Dr. Meyr's accusation) is a natural corollary of the pressures both Indians and Africans are being subjected to; that the demand for "equal political rights" is not a specifically "Communist" demand but the ideal of all free men and the ideal for which our own forefathers died to hand down to us; that the requests to U.N and others are not motivated by "Communist" inspiration, but are the immediate consequence of treating our Indians as "an alien element." Dr. Meyer further alleged that the idea of a common non-white front was "directly inspired from India." It is true that Mr. Nehru has told Indians resident in Africa that he has no sympathy for any demands they make on their own behalf that do not include the indigenous African population in their objectives. But the admonition was addressed to East Africa. In the Union, since the Nationalists came to power and the Durban riots showed Indian and African politicians the incipient dangers of sectionalism spurred on by divide-and-rule notions, the exhortation has been unnecessary. Non-white political leaders recognised its necessity before Mr. Nehru spoke, though his words may have helped to convince the diminishing band of individual opportunists that their hand was a Yarborough against the Nationalists "stacked pack."

Dr. Meyer's main thesis was that "friendly co-operation" between Europeans and Indians in the Union would only be possible if "drastic action" were taken on the following lines:

(1) Indians to enjoy only "guest rights" in South Africa, never the other rights of established communities.

(2) Indians should return to India and Pakistan as soon as possible and that Europeans would have to "help" pay for it;

(3) Indians to sell the properties they own in "European Areas" as soon as possible and then "try to get their own residential areas with the help of the Group Areas Board;"

(4) Indians to make "a definite start" in reducing their commercial activities;

(5) "Europeans to investigate the possibility of and plan reasonable ways for the Indians to make a living while they were temporarily "using the hospitality of this country."

After all I have written on the subject in these columns this last six months, I hardly think I need analyse these splendidly one-sided proposals in detail. I am tempted to ask Dr. Mabel Palmer of the Institute of Race Relations to sit down with them before her and suggest to the Indians how they should undertake the negotiations she urged on them with the Union Government, using this five-point plan for suicide or expulsion as a starting point. However, let me recoad that at the Sabra conference Mr. F. J. Eloff, a lecturer at Pretoria University, found Dr. Meyer's proposals "sober and objective." And the Rev. C. M. de Villiers from the Rand thought that "the Indian problem cannot be solved by traditional democratic methods. I fully support Dr. Meyer's recommendation for more drastic action, though I realise I am opening the way for more criticism that we are a police state." I think I may leave it there.

(To be continued)

Schoeman Unwilling To Meet Africans; To Sanction Wage Increments—But Police Ready

THE Minister of Transport, Mr. B. J. Schoeman said that the Government did not intend to hold further talks with African leaders in Johannesburg and Pretoria in an attempt to end the bus boycott.

He was replying to questions put by Mr. S. J. Marais Steyn (U.P., Vereeniging) in the House of Assembly.

The Minister said that the Government did not intend to introduce an emergency measure allowing employers to pay the increased fares for their African employees.

Employers had suggested that in order to avoid future boycotts the principles contained in one of the war measures might be resuscitated.

This measure required employers to pay their servants an amount equal to increases made for public transport.

"I intimated that I was not prepared to introduce legislation to compel employers to increase wages.

"If the employers voluntarily decided to increase the wages of their employees it was their concern," Mr. Schoeman said.

Dealing with the recent talks with influential Africans who belonged neither to the African National Congress nor the boycott movement, he said that the main suggestion had been unacceptable to him and his Department did not contemplate further talks.

The suggestion was that the bus company P.U.T.C.O. should be allowed to revert to the old fare pending the outcome of a thorough investigation of the position,

Mr. Steyn also put a question to the Minister of Justice, Mr. C. R. Swart, on police protection for those who did not wish to boycott.

Mr. Swart assured the House that such protection was being given.

"Special police units have been allocated to the routes of those buses which are being boycotted to ensure effective protection to Africans who wish to use the buses."

Locations were also being continually patrolled to ptotect the inhabitants.—'Natal Mercury.'

Latest Records

			£2	1s.	3d.
Azaad	5	Records			
Aulad	4	"	1	13	0
Baap Re Baap	4	"	1	13	0
Baaz	4	"	1	13	0
Chakradaree	6	"	2	9	6
Dile Nadan	5	"	2	1	3
Hala Gula	5	"	2	1	3
Jagrati	3	"	1	4	9
Lal Pari	3	"	1	4	9
Kismet Ka Khel	4	"	1	4	9
Milap	4	"	1	13	0
Mustani	5	"	2	1	3
Musafir Khana	6	"	2	9	6
Nagin	6	"	2	9	6
Shree 420	5	"	2	1	3
Society	5	"	2	1	3
Udan Katola	6	"	2	9	6
Vachan	4	"	1	13	0
Yasmin	5	"	2	1	3

Union—Packing charge 2/6 and Rhodesia 7/6 Extra.

BHARAT
MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street, Phone: 26070.

DURBAN.

FOR...
RUBBER STAMPS AND
PRINTING
CONTACT...
STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS
P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

JUST OUT JUST OUT

Saint Mira
By T. L. VASWANI

Though the name of Mira is a household word among India's and her songs are sung everyday in a thousand shrines and a million homes, very little is known of her life beyond the fact that she renounced the joys and comforts of a palace for the hardships of the life of a wanderer in quest of Shri Krishna.

In words at once vivid and soul-stirring, the author of this beautiful volume portrays the inner spiritual experiences of Mira, her suffering and search, the purity of her character and her undismayed heroism and courage.

BEAUTIFUL GET-UP — LIBRARY BINDING
A Book You Must Buy For Yourself And Also Present To Your Friends.

TEN SHILLINGS PER COPY

Other recent books by Sri T. L. Vaswani which will interest you:

KRISHNA: Stories and Parables	5s.	6d.
GITA: Meditations	10s	6d.
A Prophet of the People	5s.	6d.
In the Footsteps of the Buddha	2s	6d

Send your order with proper remittance to:

H. P. VASWANI,
91 BHULABHAI DESAI ROAD,
BOMBAY, INDIA.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN". Phone 29363.

P. HARGOVAN & CO. (PTY.) LTD.
WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
155/7 Warwick Avenue
DURBAN.

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING CO. LTD.
ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants
—&—
Direct Importers.

47, Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

Drill Hall Diary

(8—2—57 To 15—2—57)

AT the end of the 26th Court day this year, the Crown had handed in 9,021 exhibits—documents and books—at the Drill Hall, Johannesburg, where the Treason case is proceeding before Mr. Wessels, the Chief Magistrate of Bloemfontein.

Below we give in brief the day-to-day happenings from Friday the 8th February 1957 to Friday the 15th February 1957:—

Friday 8th February, 1957:

781 documents handed in, being the highest number of exhibits up till now. After 5 crown witnesses had given evidence rain interrupts proceedings while Crown is dealing with the Rev. D. C. Thompson. When hearing resumes by agreement with the defence evidence is no more led but documents are handed in in each case and extracts read from some.

Under this new procedure much time is saved. The total number of documents handed in from Rev. Thompson reaches the highest score—321—beating the previous highest score of Mr. L. Bernstein by 142 exhibits.

Monday, 11th February 1957:

698 documents seized from 19 accused in the Transvaal are handed in under the new procedure. The lowest scorer is Member of Parliament Lee Warden with only 3 exhibits. The Crown completes the Transvaal accused and at 10.50 a.m. commences with Cape accused. Miss Ruth First of Transvaal scores 113 while no one from the Cape scores a century.

Tuesday, 12th February 1957:

Court commences late in order to enable the Cape accused to check their lists of documents with the Crown. In all the Crown hands in 232 documents seized from 19 Cape accused, included among them is Professor Z. K. Matthews, Rev. C. J. Calata and Joe Matthews. No one from the Cape scores a century. The Crown takes almost an hour to read extracts from the sixty-five documents seized from Professor Matthews.

Wednesday, 13th Feb. 1957:

The Crown hands in 342 exhibits seized from 9 accused in the Cape Province and one accused from the Transvaal. None of the Cape accused score a century.

Thursday, 14th Feb. 1957:

The Crown hands in 821 exhibits—books and documents—seized from 16 accused in Natal. Included among them were: G. Hurbans scoring 131, Albert J. Luthuli (57), Stephen Dlamini (175), K. Moonsamy (73), Dr. M. M. Motala (13), Billy Nair (54), A. Ngcobo (143), and V. S. M. Pillay (93).

Friday, 15th Feb. 1957:

The Crown hands in 190 exhibits being books and documents seized from 10 Natal and Orange Free State accused: Among the Natal accused were: D. A. Seedat with 75 documents, M. B. Yengwa (25), Errol Shanley (30) and Dorothy Shanley (58).

When the Court adjourns at 12.30 p.m. to reassemble on Monday the 18th February, the only Natal accused whose documents had not been dealt with are Dr. G. M. Naicker and Messrs. I. C. Meer, N. T. Naicker, P. H. Simelane and M. P. Naicker.

S.A.I.C. And The Buss Boycott

"THE South African Indian Congress welcomes the well-reasoned statement issued by Mr. G. S. Dumisa Nyembe, Acting President-General of the African National Congress, clearly outlining the issues involved in and the attitude of the A.N.C. towards the bus boycott," says a statement issued by the S.A.I.C.

The statement continues: "We give our wholehearted support to the stand taken by the African National Congress for we are of the firm belief that the boycott is an expression of the economic grievances of the African people, to whom a penny rise in transport constitutes a very heavy burden.

"It is the duty of the Indian people of South Africa to understand fully the implications of these magnificent demonstrations against economic hardships which the African more than any other individual suffers in the Union. The boycott has been carried out peacfully and non-violently with dignity in the face of grave provocation by the police and the Minister of Transport."

Lifting Boycotters Gives Time For Reason

A LETTER to the "Rand Daily Mail" above the nom-de-plume "TWO W'S" says:

Sir,—It cannot be denied that facts precipitating the bus boycott are simple, however tangled the present situation. The facts are: the bus company cannot operate economically unless fares are raised by 1d., the bus users, in the vast majority, cannot afford the extra financial burden that this proposed rise imposes. The Africans concerned have, therefore, armed themselves with the only weapon of protest open to them—the boycott.

We cannot believe that any person, of whatever colour or political faith, would be prepared to carry on his daily duties and trudge so many miles a day unless he has the strongest conviction of the righteousness of his cause.

The official attitude to the Africans' protest, openly expressed by Mr. Schoeman and less openly by the police, is, we consider, inhumanity at its most unpleasant.

We Europeans are proud of the claim that our way of life is based on Christian democracy, and that we are an outpost of Western civilisation and culture; The one certain basis of Western civilisation is its tradition of justice for all men; its tolerance of opposition, and its respect for the moral obligations to one's fellowmen which are inherent in Christianity.

If we cherish this precious heritage is it not our duty to protest against inhumanity, be it directed against White or Black? There are, of course, many ways of protesting open to the European (in contrast to our African communities).

Commerce, industry, influential organisations of various kinds, public-spirited men and women have attempted to solve the economic difficulties underlying the boycott. But what of the "man in the street"? That he wishes to express his disapproval of the official attitude to the boycotters is obvious. We need only quote the fact that, on January 31 "...one out of three vehicles travelling outside alo[ng] Louis Botha Avenue was carr[y]ing 'hitch-hikers'..."

We suggest that all membe[rs] of the community who wish [to] register their personal prote[st] against injustice, intolerance a[nd] inhumanity make it their bu[si]ness to transport Africans to a[nd] from the townships. A spo[n]taneous move of this natu[re] may provide time for reason an[d] not force to settle the issue, an[d] give the African much-neede[d] reassurance that the Europea[n] has not made a complete mock[]ery of his vaunted Christia[n] ethics.

An Apology Letter To Th[e] "Natal Mercury"

Sir,—May I, as a White Sout[h] African, use your columns t[o] apologise publicly to the visitor[s] to our city—a Coloured Britis[h] serviceman and his Europea[n] companion—who were publicly humiliated in Smith Street a few days ago by the police.

It is unfortunate that this gesture should come from a mere private citizen, and not from responsible authority. But we know that no official apology will be forthcoming, because no assumption of doctrinal infallibility can ever admit the possibility of being wrong. It is important that our visitors should not assume that we citizens of Durban, by our silence, concur in the callous treatment they have suffered.

I should like our visitors to realise that although it may seem that the humiliation is theirs, in fact it is White South Africa which has been humiliated and put to shame by this incident.

May I express the wish that our visitors will not feel too embittered by their memories of our traditional hospitality to return to our country, and that when they do, the cancer of the Colour-Bar, its affront to human dignity and its denial of Christian unity, will be a nightmare of the past.—D. M. JOHN.

Ambitious young men can quickly earn high salaries in accounting; cost accounting; banking; secretaryship. Forty-seven years of successful educational service. Success starts immediately you send for the free book "The Direct Way to Success," and have your career planned by The School of Accountancy, P.O. Box 4592 (Z), Johannesburg.

DRY CHILLIES
30lb bag at Cash Price 45/6
Write:
MAARMANS (PTY.) LTD.
Box 26. Phone: 128
BRITS, Transvaal.

THE

QUEENSLAND INSURANCE

COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE

106 MANSFIELD ROAD, - - - DURBAN.

P. O. Box 476. - - TELEPHONES 47453 & 47888.

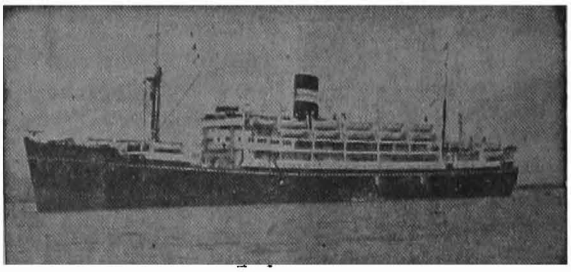

B. I. S. N. Co. Ltd.

S. S. Karanja due 1st March. Sailing 6th March 1957.
For Bombay via Karachi

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£92—0—0
Second "	"	"	"	£60—15—0
Third Class Bunk				£31—10—0

Non-Vegetarian Special Food £11-10 Ordinary Food £4-18
Vegetarian Special Food £10-3 Ordinary Food £4-6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
Tel. Add. "KARAMAT."

New Section For Our Readers

WE have pleasure in bringing to our readers in serial form the abridged and simplified version of Mahatma Gandhi's autobiography. It is written by Gertrude Murray and is entitled "Gandhiji: The Story Of His Life." This new serial will begin from March 1, 1957. We hope to give our readers pleasant and educational reading—so inform your friends and watch out for 'Indian Opinion.'

Subscribe now if you are not already a reader of 'Indian Opinion.'

Subscription rate: £1 10s. 6d. per annum.

Address. Manager:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

MAHATMA GANDHI—THE LAST PHASE

Vol. I

(Introduction by Dr. Rajendra Prasad)

The book deals with the last phase of Mahatma Gandhi's most tumultous career. It very beautifully narrates and interprets his moct eventful life-story from the year 1944 up to the completion of his Bihar Mission. The author, the authoritative chronicler and interpreter of Gandhiji's life and philosophy depicts with great delicacy, minuteness and accurucy how Gandhiji's ideals of Love and truth, Fearlessness and Fellow-feeling, were put to their severest tests and how, he waded through amidst the forces of darkness and despair all around and brought life and cheer to the Nation ane perceived higher and higher trvths himself.

With 41 pages of photographs. Price 32/-

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

London Letter

(From Our Own Correspondent)

February 4th—19th

MR. J. B. LOYNES, an adviser to the Bank of England, will arrive in Negeria shortly to study and report on the problems involved in the Nigerian Federal Government's plan to establish a central bank and to introduce a Nigerian currency.

A message from ex-Chief Luthuli which was tape-recorded two days before the South African police arrested him and then "smuggled" to Britain, was heard at a meeting in London recently. The meeting, organised by Christian Action, was in support of the people arrested in South Africa for alleged treason. The message said. "I speak as one belonging to an oppressed group—the non-whites in the Union of South Africa—where discriminatory laws, in growing intensity, are bearing heavily on non-whites. We are witnessing a terrific onslaught by the apartheid policy of the Nationalist Government on the limited civil liberties more or less enjoyed hitherto by non-whites. The disastrous displacement of people from their long-established homes, and the muzzling and banishment of people who protest against these and other atrocious injustices, are the order of the day. But we are not despondent. We are encouraged in our struggle for freedom by seeing our stand of opposing apartheid vindicated by the justice of our cause, and the undoubted growth of the freedom front in our country. It is also encouraging to us to find our cause attracting the support of such organisations as yours. I wish to say in all sincerity how much we appreciate the support we are getting from Christian Action and from other Christian and secular agencies in many lands. Long live justice and fair play! Long live freedom! Long live Africa!"

Canon L. John Collins, chairman of Christian Action, explained that the tape message had to be "smuggled" out because ex-Chief Luthuli feared his mail was being intercepted.

Paris

Something very like parliamentary government will be introduced in each of the 12 provinces which make up French West Africa and French Equatorial Africa as a result of the debate which went on in the Assembly and which induced the Government to make some important concessions. The councils of government which were originally to include 3 nominated and 5 elected members will instead be entirely elected. A sharp division became apparent between two groups of African deputies in the National Assembly. The African Democratic Rally, represented in the government by a deputy for the Ivory Coast, welcomed the development of provincial institutions rather than institutions for French West Africa and F.E.A. as a whole. The leader of the Overseas Independents, a deputy for Senegal, on the other hand criticises the government's proposal for not developing self-governing institutions for the whole of each of the two big areas with their capitals at Dakar and Brazzaville. He accused the Government of "vulcanising" French Africa and of basing the new institutions on artificial units. The new institutions for Madagascar follow a slightly different pattern. Here there are to be not only 6 provinces with local assemblies and provincial councils but also an assembly and a council of government to deal with the affairs of the whole island.

Ghana

When the committee stage of the Ghana Independence Bill was resumed in the House of Lords, Lord Perth said that the idea of redrafting the Bill had to be ruled out. It was understood in Ghana that, once independent and no longer of colonial status, it was natural and right that colonial development funds should not be available for them. The British Government, however, could and should help where there was a need of such help. The opposition amendment was defeated, and the Bill was read a third time and passed.

The deadlock over constitutional reform in Ghana has been broken thanks to the good offices of the Colonial Secretary and the statesmanship of the Ghana leaders. The White Paper issued by the British Government crowns a process of negotiation and conciliation concluded in the nick of time. The main issue arose over the procedure for constitutional amendment. The solution found is that certain sections of the constitution are to be entrenched. While other clauses can be amended by a two-thirds vote in the Legislature along the entrenched clauses (which refer among other matters to the position of regional assemblies and chiefs, to the public service and the judicature) can be amended only with concurrence of at least two-thirds of the regional assemblies The danger of a breakdown between the main political parties has been averted.

Israel Demands "Tangible Guarantees," Eban Tells Dulles

Washington.

ISRAEL'S Ambassador Abba Eban declared after meeting with Secretary of State Dulles that the Israeli Government continues to demand "concrete and tangible guarantees" against the renewal of conflict in Gaza and the Gulf of Aqaba area before Israel withdraws her troops.

After discussing the Middle East situation for 70 minutes with Secretary Dulles, Ambassador Eban told reporters that "a verbal assurance" by Egyptian President Nasser would not be enough.

Asked what Colonel Nasser would have to say or do to satisfy Israel, Eban replied:

"We stand for non-belligerency, free navigation, and a new order—a new deal—in our relations with our neighbours in Gaza and elsewhere."

Eban said he outlined these things to UN Secretary-General Dag Hammarskjold.

While the Israeli Ambassador was conferring with Mr. Dulles, Hammarskjold was reporting to the UN in New York, that he had made no progress in the deadlock situation and sought new instructions from the U.N.

Eban told reporters that he brought "no new proposals" to Mr. Dulles. He had a "no comment" when asked if he delivered a message from Israel Prime Minister David Ben Gurion.

"I have had an exchange of views with the Secretary of State on the problems which we have been discussing in the UN," Eban said. "I refer to the Gulf of Aqaba and Gaza, the question of troop withdrawals, and the question of measures to avoid the recurrence of conflict."

Eban, answering questions about economic sanctions, said he is "not aware of any such proposal having any status." The subject was not discussed with Mr. Dulles, he added.

Apartheid Serves Highest Interests Of All

WHITE man and Black man arrived in South Africa more or less at the same time and neither could claim birthright to the exclusion of the other. the South African Ambassador, Mr. Wentzel du Plessis, told the English-speaking Union in Washington.

"We both belong and we both have the right to stay and to live our lives in peace.

"The policy of separate development or of apartheid serves the highest interests of the various communities.

An erroneous assumption is that the Black man is being exploited to serve the White man's ends, whereas the truth is that nowhere in the whole of Africa is so much being done as in the Union for the education and uplift of the Bantu, for his economic and social betterment, and for his training to fit himself into the pattern of modern life which includes training to assume responsibility for exercise of political rights within his community.

"And nowhere in the whole of Africa does he receive higher wages, man for man and job for job, than he does in the Union.

"Nowhere is there greater understanding of his needs or of his wants and a more sincere desire to help him to develop that which is best in him."

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barklys Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts. Johannesburg. 'Phone 33-1654.

WHATEVER THEIR AGE . . .

NO matter whether your shoes are young and hardwearing or old and mellow, the finely blended waxes in Nugget Polish will keep them shining—keep them supple: always a source of pride and pleasure to wear.

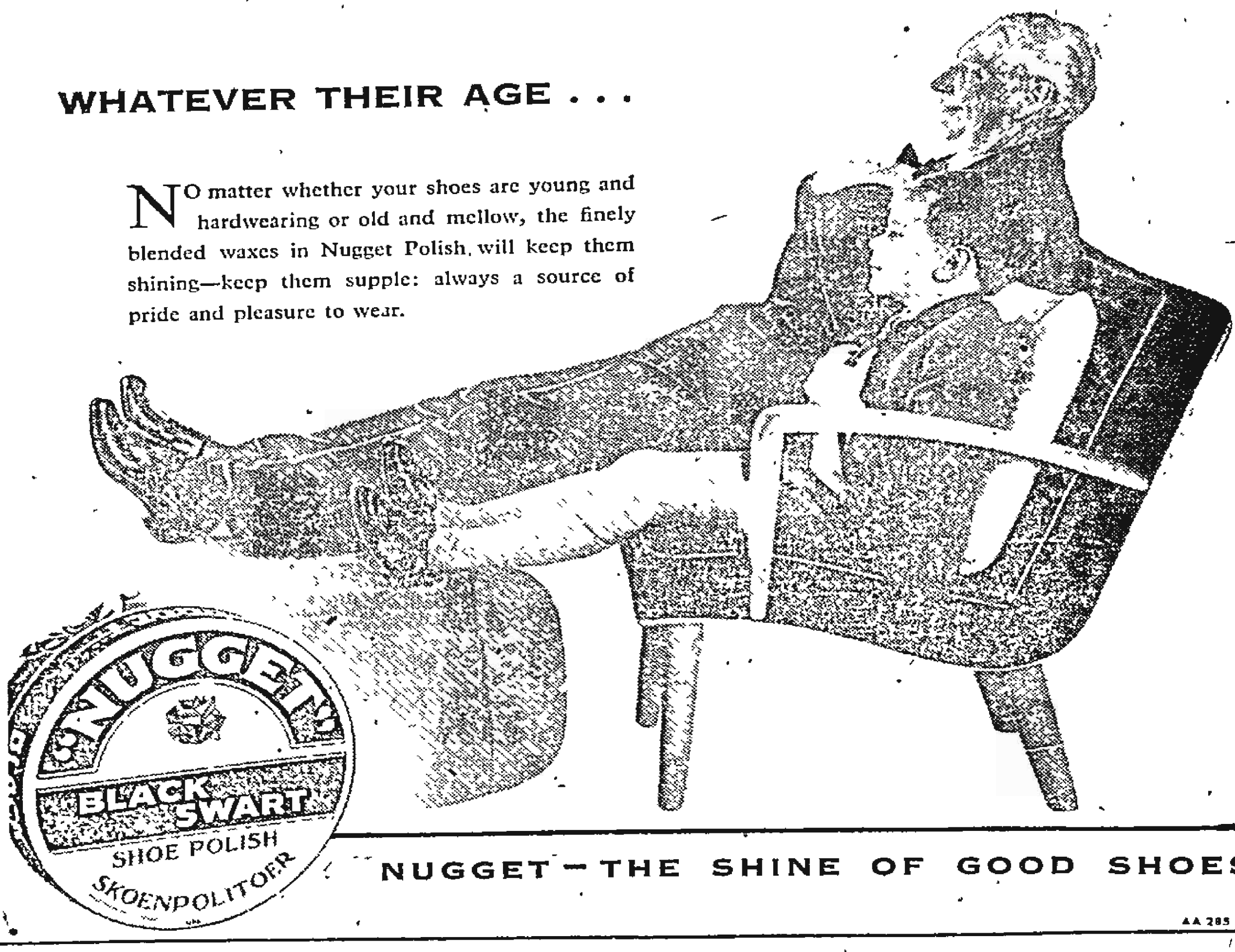

NUGGET—THE SHINE OF GOOD SHOES!

AA 285

For an antiseptic to fulfil the exacting conditions of obstetric, surgical and medical practice it is not enough that it should kill the germs that are the cause of infection. It must also be safe in use, harmless to the delicate human tissues the germs invade. Such is 'Dettol'
In your own home, whenever infection threatens, learn from the hospitals — rely on Dettol.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

"Pack hoofs and horns separately. We pay 15/- per 100 lbs.

For Full Particulars write to :

THE
BULLBRAND FERTILIZERS LTD.
SARNIA, NATAL.

Printed and Published by Mrs. Sushila Gandhi at Phoenix, Natal

★
માણુસ જાણે છે કે તે મરણુ સમીપ પહોંચે છે ત્યારે તેને માટે ઇશ્વર સિવાય બીજો કશો આધાર નથી, તેમ છતાં તે રામનામ લેતાં અચકાય છે. એમ કેમ ?
—ગાંધીજી.
★

ઇન્ડિયન
ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.
ભૂતપૂર્વ તંત્રી સ્વ. મણીલાલ ગાંધી

★
જન્મ મરણુની વાત સાચી હોય ને સાચી છે, તો મૃત્યુથી આપણે શા માટે જરાયે ડરીયે, દુઃખી થઇએ, અને જન્મથી ખુશી થઇએ ? દરેક માણુસ પોતાની જાતને આ સવાલ પુછે.
—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૫ મું—અંક ૭ | તા. ૨૨ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૭. | છુટક નકલ પે. ૬

પૂ. કસ્તુરબાની પુણ્ય તિથિએ આપણા તેઓને વંદન

આજથી તેર વરસ પહેલાં "આગાખાન મહેલ"ના બંદીખાનામાં પૂ. બાપુજીના ખોળામાં માથું મુકી પૂ. બાએ આ દુનિયામાંથી સદાની વિદાય લીધી હતી. તે દિવસ પવિત્ર મહા શિવરાત્રીનો અને ૨૨મી ફેબ્રુઆરી ૧૯૪૪નો હતો પૂ. બાનો પોતાના પતિ–બાપૂજી–માટેનો અસીમ પ્રેમ તેમને મહાસતીને સ્થાને સ્થાપે છે.

પૂ. બાપુ, બા, મહાદેવભાઇ, મનુ ગાંધી વિગેરેને સરકારે ૧૯૪૨ની લડત વખતે જેલમાં પૂર્યા હતાં. ત્યારે જેલો ભરાઇ ગઇ હતી આથી આગાખાનનો મહેલ જે પુનામાંજ છે તેના કેટલાક ઓરડાઓ આ કેદીઓના વપરાશ માટે ઉઘાડી આપ્યા હતા. તેનો બગીચો પણ ફરવા માટે વાપરવા દેવામાં આવતો હતો પણ ન કોઇ મળવા જઇ શકે કે, ન કોઇને મળવા દે. પત્ર વ્યવહારપર પણ અમુક વખતે બંધી હતી. આ સંજોગોમાં દોઢ પોણા બે વરસ જેલમાં કાઢવાં એ એક ઉમ્મરે પ્હોંચેલી સ્ત્રી માટે ઘણું અઘરૂં હતું. છતાં પૂ. બાપુજીની સેવામાં વખત વીતાવતાં અને પોતાની ૭૪ વર્ષની ઉમ્મરે ભણવાનો પ્રયત્ન કરતાં. છતાં બાના દિલમાં ઉંડે ઉંડે એક નિરાશા વ્યાપેલી હતી કે, આ મહેલમાંથી તેઓ જીવંત બહાર નહીં નિકળે. ૧૯૪૨માં ત્યાં કેદ થયા પછી તેમની સામેજ બાપુજીના પ્રિય મંત્રી પણ તેમના પુત્ર જેવા મહાદેવ દેશાઇ અચાનક આ નશ્વર સંસારને મુકી ચાલ્યા ગયા. અને તેમના મૃતદેહને તે કંપાઉન્ડમાંથી બહાર લઇ જઇ તેમનાં પત્ની અને એકના એક પુત્રને સોંપવાની કે જોવાની પણ પરવાનગી ન મળી.

પૂ. કસ્તુરબા

આ દુઃખદ કરૂણુ પ્રસંગ જ્યાં બન્યો ત્યાંજ બાને બીજા દિવસો પણ વિતાવવા પડયા. મહાદેવભાઇનો અગ્ની સંસ્કાર પણ એજ મહેલના પાછલા ભાગમાં પૂ. બાપુને હસ્તે કરાયો. બાપુ જેવા ત્યાગી પુરૂષના મુખમાંથી પણ તે વખતે એવા શબ્દો સરી પડયા.

"મારે જેને ખભે ચઢી જવાનું હતું તેને મારે વિદાય આપવી પડે છે." બાપુજીનું આ દુઃખ પૂ. બાથી જોવાયું નહોતું અને તેમાં પણ મહાદેવભાઇનાં પત્ની તથા પુત્રને અંતિમ દેહનાં દર્શન પણ કરવાનાં ન મળ્યાં એ પરિસ્થિતિ ઉત્પન્ન કરનાર સરકારના જુલ્મની બાને ઘણી અસર થઇ.

સાબરમતી આશ્રમમાં પૂ. બાની તથા પૂ. બાપુની પુત્રી તરીકે રહેનાર શ્રી કુસુમબેન દેસાઇ પુ. બાને વિશે જે લખે છે તે અત્રે થોડું ઉતારીએ છીએ.

"પૂ. બાએ પોતાનું આખુંયે જીવન પોતાના પતિની ઇચ્છા અને આદેશ અનુસાર અખિલ ભારતને ચરણે ધર્યું હતું. પતિની ઇચ્છાથી ભિન્ન ઇચ્છા ન ધરાવનાર પૂ. બાનું જીવન એ તપજ હતું એકાદશી અને બીજાં વ્રતો ઉપરાંત પૂ બા સોમવારનું શિવજીનું વ્રત રાખતાં. એવાં 'મહાન સતી સાધ્વી પોતાના મહા પ્રયાણુનો દિવસ મહાશિવરાત્રીથી બીજો કેમ પસંદ કરે.

સાબરમતીનો આશ્રમ એ તો ભારત વર્ષની જનતાનું મહાન તીર્થ હતું. અનેક સદ્દહેતુઓ અને શુભેચ્છાઓથી પ્રેરાઇ દુર દુરથી જનતા ત્યાં રહેવા આવતી. પૂ. બા નવાં આવનાર બહેનો સાથે પ્રેમથી વાતો કરતાં અને તેમને ઓછું ન આવે, કુટુંબનો વિયોગ ન સાલે, તેની સંભાળ રાખતાં. પૂ. બાને વિચાર અને કાર્યની અસ્વચ્છતા પ્રત્યે જેટલી ઘૃણા હતી તેટલીજ ઘૃણા એમને સ્થાન, કપડાં વગેરેની અસ્વચ્છતા પ્રત્યે પણ હતી. તેથી આશ્રમમાં એવા પ્રસંગ પણ બનતા કે કોઇ બહેનોને એ વિષે ખોટું લાગે. એક સમયે પૂ. બાપુજી સાથે ફરવામાં કેટલીક બહેનો હતી તેમની સાથેની વાતચીતથી પૂ. બાપુજીને સમજાયું કે કોઇક બહેનને પૂ. બા ઉપર ખોટું લાગ્યું હતું. પૂ. બાપુજીએ તે બહેનને જણાવ્યું: "બાની પાસે કડવો લીમડો હશે છતાં સાકર તો છે જ."

સાબરમતી આશ્રમમાં એક મોડી રાતે 'હીંદ ક્યારે સ્વતંત્ર થશે, એની મુક્તિના દિવસો ક્યારે જોવા મળશે' એ ચીંતાતુર વિચારો કરતા કરતા પૂ. બાપુજી ઉંઘી ગયા હતા. સામે ઓસરીમાં પૂ બા અને હું સૂતાં હતાં. બે અઢીના શુમારે એકાએક પૂ. બાપૂજીએ ઉઠી ચાલવા માંડયું. પૂ બા જાગી ઉઠયાં અને મને પૂછ્યું: "બાપુજી ક્યાં જતા હશે? આપણે પાછળ જઇશું? બુદ્ધના જેવું તો નહીં થયું હોય?" અમે બન્ને પાછળ ગયાં અને થોડે

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૭૫)

રંગભેદને લીધે તીરસ્કાર

લીબરલ પાર્ટીના પ્રાંતિક નેતા મી. એલન પેટને ડરબનમાં ૧૪મી ફેબ્રુઆરીએ કહ્યું હતું કે: મોટે ભાગે રંગભેદને લીધે જ યુરોપ આપણને તિરસ્કારે છે. જેના વડે કીંમતિ અને આશ્ચર્યકારક બક્ષીસો મળવી જોઇએ તે સુધારાને એણે દુષિત બનાવી દીધો છે.

ડરબનમાં હમણાં એક પ્રવાસી રંગીન પુરૂષ અને તેની સોબતી ગોરીબાઇને પોલીસે પકડયાના બનેલા બનાવ વિષે છાપામાં મી. ડી. એમ. જોહને ક્ષમા યાચતાં લખ્યું છે કે "આ નામોશી માટે નાખુશ થયેલા આપણા મહેમાન" એ નિવેદનને લીબરલ પાર્ટી વતી મી. પેટને સહમત થઇ ઉપલી ટીકા કરી હતી.

તેમણે વિશેષમાં કહ્યું છે કે, "અમને ખાત્રી છે કે, દક્ષિણ આફ્રિકાના મોટા ભાગના લોકો મી. જોહન સાથે મળતા થશે. "એક રંગીન લશકરી પુરૂષ ને તેની સંગાથી ગોરી બાઇ સાથે પોલીસે પકડીને તેઓ પ્રવાસ કરતાં હતાં તે સ્ટીમરપર ચડાવી દીધાંનું સાંભળીને હું પોતે પણ શરમીંદો થયો."

તેઓ કોઇ ગુન્હાનું કારણ નહોતાં બન્યાં. અગર જો એક ગોરીબાઇ કાળા પુરૂષ સાથે ચાલે અથવા તો કોઇ પણ ગોરો માણસ કાળા માણસ સાથે ચાલે તેને ખરેખર ગુન્હેગાર ગણી લેવાય !

મિશ્ર જાતીઓ

એટલુ જ નહીં પણ આજે તો

(અનુસંધાન માટે જુઓ પાનું ૭૬)

"ઇન્ડિયન ઓપિનિયન"

શુક્રવાર તા. ૨૨ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૫૭.

બાયકોટમાં વિચારવા જેવા મુદ્દાઓ

બાયકોટની ચળવળમાં નવાં બે મુદ્દાઓ ઉભા થયા છે તેને લીધે જો તેને યશસ્વિ કરવું હોય તો તેને ચલાવવાની રીતમાં ફેરફાર કરવો પડશે.

સરકારે જે ધમકી આપી છે તેને પરીણામે એલેકઝેન્ડ્રા ટાઉનશીપની બસ સરવીસ હમેશ માટે બંધ થવાનો સંભવ છે. આ છે પ્રથમ મુદ્દો.

આ બધાને પરીણામે સમસ્ત દેશમાં બાયકોટની ચળવળ શરૂ થવાનો ભય રહે છે. આ બીજો મુદ્દો છે.

સરકારની ધમકીથી અમને આશ્ચર્ય નથી થતું કારણ તેનું રંગવર્ણાઓ પ્રત્યેનુ વલણ આપણે જાણીએજ છીએ અને તેથી તેને અનુસરતીજ તેની ધમકી છે. આ ધમકી વ્યવહારીક રીતે કાંઇજ લાભ કારક જણાતી નથી અને એ પગલુ ડહાપણ ભર્યું પણ ન જ ગણાય.

જો બસોને બંધ કરવામાં આવશે તો પરિણામે શું પરિસ્થિતિ ઉભી થશે? જરૂર આફ્રિકનો તો તેનાથી બહુ મુશ્કેલીમાં મુકાશે જ, અને જે સરકાર આફ્રિકનોને તેમના વાડાઓમાંજ ગોંધી રાખવા માંગે છે તે સરકારને તો આથી આનંદ થવાનો પુરો સંભવ છે. પણ જે કારખાનાઓમાં કે દુકાનોમાં આ આફ્રિકનો કામ કરે છે તેઓને શું નુકશાન નહીં થાય? અમને લાગે છે કે સૌથી વધુ તેઓનેજ ભોગવવું પડશે. આજની ઉભી થએલી પરીસ્થીતી ડહાપણ અને દુરંદેશી માંગી લે છે. સરકારની આજની વલણુથી આપણને એમ સમજાય છે કે તેઓ આ પરીસ્થીતીનો સામનો કુનેહથી કરવાને અયોગ્ય છે. પરીણામે બાયકોટ કરનારા વધુ દ્રઢ અને મકકમ બનશે. દેશ સમસ્તમાં આ ચળવળનો ફેલાવો થવાનો પુરો સંભવ અમને જણાય છે. આફ્રિકન કોંગ્રેસના કામચલાવ પ્રમુખે પોતાના નિવેદનમાં જણાવ્યું છે કે; "વહાન ખાતાના પ્રધાનના આવા વલણુથી દેશની બીજી બસ કંપનીઓને તથા માલીકોને બસના ભાવો વધારવાને ઉત્તેજન મળશે." મુશ્કેલીઓનો ઉકેલ કરવાને બીન-ગોરાઓ પાસે બાયકોટ—અસહકાર—શીવાય બીજો રસ્તો છે પણ કયાં?

આ ચળવળમાં જે સંપ જોવામાં આવે છે તે ઘણા હર્ષની અને આશાજનક બીના છે. જયાં સુધી સમસ્ત દેશના બીન ગોરાઓ એક બીજાના દુઃખમાં ભાગ લેતા નહી શીખે ત્યાં સુધી તેઓ સફળ નહી થાય. પણ આપણે ફકત સંપનેજ જોઇને બેસી નથી રહી શકતાં. બીજી દ્રષ્ટિથી પણ આ ચળવળને જોવાની જરૂર રહે છે. સૌથી પહેલાં મુખ્ય બાયકોટ જે ન્યાયની માંગણી સ્વીકારાવવા થયો હતો તે, અને તેની સહાનુભૂતીમાં થએલા બીજા બાયકોટો વચ્ચે ભેદ જોતાં શીખવાની જરૂર છે. જયારે ન્યાય મેળવવા આપણે બાયકોટ કરીએ છીએ ત્યારે એમ માનવું પડે છે કે તેમ કરવા માટે સામાં પક્ષે કારણ આપ્યું છે. આવા બાયકોટમાં પીછે હઠને સ્થાન જ ન હોય. સહાનુભૂતીના બાયકોટમાં મર્યાદાને જરૂર સ્થાન હોવું જોઈએ. અને તેને પરીણામે જ બાયકોટ યશસ્વી બનાવી શકાય.

ટ્રાંસવાલના આફ્રિકનોને કેપ પ્રાંતની જે મદદ મળી છે તેનાથી અમને જરૂર આનંદ થાય છે. આ બાબતમાં નાટાલની ચુપકીદીથી અમને દુઃખ પણ થાય છે. કેપના બાયકોટરે સહાનુભૂતિ બતાવતાં ખુલાસો કરી દીધો છે કે "અમારે અમારા બસ માલીકો સામે કોઈ ફરીયાદ નથી. આથી એક પ્રશ્ન ઉદ્દભવે છે કે; જેઓ નિર્દોષ છે તેઓને નુકશાન પહોંચાડવાની જો મર્યાદા ન હોય તો તે કેટલું ડહાપણ ભર્યું ગણાય? બસ માલીકો અને બસ વાપરનારાઓ વચ્ચે કોઇ જાતનો મતભેદ ન હોય, ત્યાં ફકત એકાદ દિવસનો સહાનુભુતીનો બાયકોટ કરવો જ અમારે મતે યોગ્ય લેખાય. જેઓ માંના ઘણા આપણા મીત્રો છે અને આપણી તરફ સહાનુભુતી પણ રાખે છે તેઓને આપણે અકારણે નુકસાનીમાં નાખવા યોગ્ય નહીંજ ગણાય.

જે લોકો બાયકોટ ચળવળનું સંચાલન કરનારા છે તેઓને પોતાની મર્યાદાઓનું અને જોખમદારીનું પુરૂં ભાન છે–તેઓ હુલ્લડખોર કે તોફાનીઓ નથી, કે જે સરકારે તેઓની ઉપર આરોપ મુકયો છે. આથી આફ્રિકન કોંગ્રેસના નેતાઓએ અંતીમ વલણુ ઉપર ધ્યાન આપવાનું અને વિચારવાનું છે કે, વાહન વહેવાર ખાતાના પ્રધાને જે છેલ્લા નિવેદનમાં ધમકી આપી છે તે ઉશ્કેરણી કરનારી છે. બાયકોટની ચળવળમાં ગમે તેને ભોગે પણ અહીંસા અને સીસ્તનો ભંગ ન થવો જોઇએ અને હુલ્લડોને આંગણે જઇને ન ઉભીએ એ જોવાનું રહે છે. આ પરીસ્થીતીનો ઉકેલ લાવવાનો સરળ માર્ગ એ છે કે બીન મુદતી બાયકોટ ન કરતાં અમૂક ચોકકસ મુદતનો બાયકોટ કરવો. જેમ કે બાયકોટ સીસ્તથી થોડે થોડે ગાળે કરતાં રહેવું અને તેમ કરી પોતાનો વિરોધ બસ કંપની કે બસ માલીકોને સમૂહ દ્વારા બતાવવો અને તેઓની સાથે સીધી મસલતો કરી તેનો તોડ કાઢવો.

સહાનુભુતીના બાયકોટને કાયમને માટે ચાલુ રાખવા સામે અમારો વિરોધ એ છે કે, બાયકોટરો જો એમ પુરવાર કરવા માંગતા હોય કે અમારો ગોરાઓ સામે કશો વિરોધ નથી–અને તેઓ તેમ કહે છે–તો આવા બાયકોટથી તે ખોટું ઠરે છે. જે બસ માલીકો આપણા વિરોધીઓ છે તેમને લીધે જેઓ આપણા મીત્રો અને સહાનુભુતી બતાવનારા બસ માલીકો છે તેઓને આર્થીક મુશ્કેલીમાં નાખી દેવા એ યોગ્ય ન જ ગણાય.

ટ્રાંસવાલમાં સકારણુ બાયકોટ થઇ રહ્યો છે. પણ સમસ્ત યુનીયનમાં વગર કારણે જો આ ચળવળ બીન-મુદતી ચાલુ રાખવામાં આવશે તો ગોરાઓને એમજ લાગશે કે આ અમારી સામે એક જાળ રચાઇ રહી છે. બીન-ગોરાઓના દરેક પગલાંને જે સરકાર પોતાના નાશની ચળવળ તરીકે જ જોય છે તેવા સંજોગોમાં આપણે આપણા બધાં પગલાંને પુર્ણ વિચાર કર્યા પછી જ ભરવાનું શીખવું જોઇએ.

વાહન ખાતાના પ્રધાનના તેમજ સરકારના અન્યાયી વલણુ છતાં બાયકોટના નેતાઓએ સુલેહ માટે જે અવકાશ રાખ્યો છે તે એક પ્રસંશનીય બીના છે.

હજારો સ્ત્રીઓ અને પુરૂષો કષ્ટ ભોગવીને માઈલો સુધી ચાલીને જે હસ્તે મોઢે આ બધું કરે છે તેઓને અમે અભીનંદીએ છીએ. જયારે આવા કારણોસર ત્યાગ કરાય છે અને તે પણ હસ્તે મોઢે, ત્યારે જાણવું કે તે પ્રજા આઝાદી માટે તઇયાર થઇ ગઇ છે.

સરકારે પોતાના ડહાપણનું દિવાળું કાઢયું છે અને બતાવી દીધું છે કે, આવી નાની બાબતનો પણ તેઓ સરળપણે ઉકેલ લાવી નથી શકતા. આથી અમે સુચવવા ઇચ્છીએ છીએ કે, બસ કંપનીઓ અને બસ માલીકો સરકારને પડતી મુકી સીધો આફ્રિકનો સાથે વાટાઘાટો કરી ઉકેલનો માર્ગ કાઢે.

સાથે સાથે બાયકોટના નેતાઓને એક ગંભીર ચેતવણી આપીએ છીએ કે આપસ આપસમાં ભાગલા ન પાડે. આજને સમયે મોટાઈને બાજુએ મુકી સમાનપણે દુઃખ ભોગવવા તઇયાર થવું જોઈએ. બાયકોટના થોડાક નેતાઓ અને એડવાઇઝરી બોર્ડના ઓફીસરો વચ્ચે જે બનાવો બનવા પામ્યા છે એ બાયકોટ માટે સારૂં ન ગણાય. આવે વખતે બાયકોટના નેતાઓએ જુદા જુદા ગ્રૂપોને ભેગા કરી ચળવળને વધુ વેગ આપી શકે છે. જ્યાં બાયકોટની જરૂર છે ત્યાંજ પૂર્ણ ધ્યાન આપી શકતી

ને સંગઠીત કરી જોશ આપવો એ ઘણું જરૂરી છે. યુનીયનના બીજા ભાગોમાં બાયકોટની ચળવળને ધ્યાન આપવાથી બન્ને બાજુઓ પુર્ણ સાવચેતી અને સંગઠનને અભાવે બ્લુમફન્ટીનની જેમ અસફળ થવાનો ભય રહે છે. આમ અસફળતાથી નુકશાન આપણુને જ થશે.

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે આફ્રીકન નેશનલ કોંગ્રેસ આના ઉપજાવનારા નથી છતાં તેઓ એનું નેતૃત્વ બરાબર સ્વીકારી તેને યશસ્વી બનાવે

પુ. કસ્તુરબાની પુણ્ય તિથીએ આપણા તેઓને વંદન.

(પહેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

દુરથી જ પૂ. બાપુજીને જોયા. પૂ. બાપુજીએ કહ્યું: "તમને એમ લાગ્યું કે હું ભાગી જવાનો છું?" સડક ઉપર કોઈ માણસ વીંછી કરડવાથી રડતો હતો તે સાંભળી પૂ. બાપુજી ત્યાં ગયા હતા. તેની યોગ્ય ઉપચારથી સારવાર થયે તેને સહગત શ્રી છોટેલાલજીને સોંપીને અમે બધાં પાછાં ફર્યાં. ભરનિદ્રામાં પણ પૂ. બાપુજી સારૂ પૂ. બાના અંતઃકરણમાં ચેતન કેટલું જાગ્રત રહેતું એ જાણવાનો આ પ્રસંગ છે.

જીવન અને મૃત્યુ ઉભયને ધન્ય કરનાર અને ઉપદેશથી નહીં પરંતુ જીવનવ્યવહારમાં સનાતન સૂત્રો અને આદર્શોને દીપાવનાર પૂ. કસ્તુરબાને કોઈ પણ સુજ્ઞ વ્યક્તિ કહેવાનું સાહસ કરી શકશે કે નિરક્ષર કસ્તુરબા ભારતવર્ષની સ્ત્રીઓનાં ગુરૂ નહોતાં? તેમના જીવનમાં બુદ્ધિવાદ અને તર્કવાદને તો સ્થાન જ નહોતું. તેમના હૃદયમાં દરેક પ્રસંગે એક જ ભાવના રહેતી કે પૂ. બાપુજીના આત્માને કયા કાર્યથી સંતોષ થાય. તેમની વિચારશ્રેણી બીજી દિશામાં કાર્ય કરી શકતી જ નહીં.

સાબરમતી આશ્રમમાં કે વર્ધાના સેવાગ્રામમાં, અન્યના આતિથ્યમાં કે પ્રવાસમાં, પૂ. બાપુજીની સેવાશુશ્રુષાનું અખંડ ચીંતન એ પૂ. બાનું શિરોમણિ કર્તવ્ય રહેતું અને તે પુણ્યકાર્ય તેઓ પોતે જ કરતાં. ઘણાં ભાઈબહેનોનાં ભક્તહૃદયો પૂ. બાપુજીની સેવાના લાભની ઝંખના કરતાં. પોતાના અધિકારનો અંશ અન્યને આપી રાજી થનાર બા તેવા અન્યની સેવાવૃત્તિ સંતોષતાં. નિયત કાર્ય નિશ્ચિત સમયે અન્ય વ્યક્તિ ચુકે તો તે કાર્ય પૂ. બા પોતે કરી લેતાં અને પ્રેમથી કહેતાં: "બાપુજીને વિક્ષેપ ન થાય માટે મેં કરી લીધું છે. કાલથી વખતસર આવશો તો તમારા માટે કામ રહેશે"

સને ૧૯૨૯ના ઉત્તર હીંદના પ્રવાસમાં અમે બધાં અલીગઢ હતાં. પૂ. બાપુજી સારૂ દુધ માળવા જેવી અલ્પ સેવા એક ભાઈએ ઘણા જ હઠાગ્રહપૂર્વક પૂ. બા પાસેથી માગી અને દુધ આપ્યું. પૂ. બાપુજીને તે દુધ આપતાં તેમાં એક વાળ તેમની દૃષ્ટિએ પડયો. પૂ. બાને પૃછતાં તેમણે બનેલી હકીકત જણાવી. પૂ. બાપુજીએ કહ્યું: "પરિણામ જોયુંને, અંદર વાળ રહી ગયો છે." તે દિવસે પૂ. બાપુજીએ દુધ ન લીધું. પૂ. બાને અતિશય કલેશ થયો અને મને કહ્યું: "જોયું ને બહેન, બાપુજીને કેટલું બધું દુઃખ થયું! કોઈને કરવા ન દઈએ ત્યારે તે ભાઈઓ અને બહેનો કોચવાય અને કામ કરતાં બરાબર ફાવે નહીં. આખો દિવસ અને રાત મગજમારી કરવાની હોય અને એક ટંકનોયે બાપુજીનાં પેટમાં સંઘરો ન મળે."

તે જ વર્ષમાં પૂ. બાપુજી બનારસ પધાર્યા ત્યાંના સનાતનીઓનો વિરોધ ઘણો સખત હતો. જાહેર સભામાં પૂ. બાપુજી સાથે અમે નહોતાં ગયાં પરંતુ શ્રીપ્રકાશજીને ત્યાં જ રહ્યાં. સભામાં ભારે તોફાન છે એવી પૂ. બાને ખબર મળતાં પૂ. બા સભામાં જવા તઈયાર થઇ ગયાં અને શ્રી દેવદાસભાઈ, પંડિત જવાહરલાલજી તથા શ્રીમતી ઉપાબહેન માલવીય—એમ અમે પાંચે જણુ મોટરમાં નીકળ્યાં. રસ્તામાં સામેથી એક વ્યગ્ર ટોળાંએ આવી અમારી મોટરને સભાસ્થાન તરફ જતી અટકાવવાનો પ્રયત્ન કર્યો. ત્યાં મોટરમાંથી શ્રી પંડિતજી તથા શ્રી દેવદાસભાઇ ઉતરી પડયા અને પંડિતજીએ ટોળામાંના બે પાંચને બોચાં પકડી દુર કર્યા. ટોળું વીખરાઇ ગયું, પણુ ભીડ સખત હતી. અમે પણુ મોટરમાંથી નીચે ઉતર્યાં. પંડિતજી અને શ્રી દેવદાસભાઇ તો ફરી અમને મળી શકયા જ નહીં. એવામાં સભાસ્થાને પથ્થરો પડે છે એમ જણાતાં પૂ. બા બોલી ઉઠયાં: "સભામાં પથ્થરો પડતા હોય, બાપુજી સભામાં હોય અને મારાથી આમ બહાર કેમ રહેવાય?" કહી એમણે સભાસ્થાન તરફ ચાલવા માંડયું અને અમે બે બહેનોએ પૂ. બા સાથે ધૂંધવાયલા ટોળાને મહામુશ્કેલીથી વીંધ્યું અને આખરે સભાસ્થાને પહોંચ્યાં. પૂ. બાના ધૈર્ય અને વીરતાંની આ પ્રસંગથી સાચી પ્રતીતિ થાય છે.

હિમાલયમાં ઠંડી અને ધુમ્મસ પારાવાર હોય છે છતાં પૂ. બાપુ નિયમ પ્રમાણે આ સ્થળે પણ ખુલ્લામાં જ સૂતા હતા. એક રાત્રિએ વાઘનું બચ્ચું પૂ. બાપુજીના બિછાના પાસે આવી ફરી ગયું. નૈનીતાલથી આવેલા કાર્યકર્તાઓ પૂ. બાપુજીના આતિથ્ય માટે ત્યાં રહેતા હતા. તેમાંના એક જણે આ બચ્ચાને જોયું અને બીજે દિવસે પૂ. બાપુજીને એ બીના જણાવી ખુલ્લી જગ્યાને બદલે અંદર સુવાનો ઘણો આગ્રહ કર્યો. પૂ. બાપુજી માત્ર ખુબ હસ્યા અને હંમેશ મુજબ ખુલ્લામાં જ પોતાની પથારી કરાવી. પૂ. બા કે જે અંદર સૂતાં હતાં તેમણે પણ પોતાનું બિછાનું બહાર કરાવ્યું. એ જોઇને પૂ. બાપુજીએ મુક્ત હાસ્ય કર્યું. આમ પૂ. બાપુને પૂ. બા રક્ષતાં જોઇ મને ભગવાન બુદ્ધ અને સીંહાદિ પ્રાણીઓના પ્રસંગનું સ્મરણ થતું.

પૂ. બા, પુણ્યશ્લોક બાપુજીનાં ખરે જ જીવનરક્ષક દેવી હતાં, એમ કહેવામાં જરાયે અતિશયોક્તિ નથી. સ્ત્રી એ સૃષ્ટિની આદ્યશક્તિ છે. બ્રહ્મા, વિષ્ણુ અને મહેશ જેવાનું દિવ્ય બળ જ્યાં નિષ્ફળ નીવડયું ત્યાં જગન્માતાએ, શ્રી મહાકાળી અને બીજાં શક્તિરૂપો ધારણ કરી દેવાધિદેવોની રક્ષા કરી છે એ ચંડીસ્તોત્રનો સાર એ જ શીખવે છે કે સ્ત્રીની આદ્યશક્તિ વિના પુરૂષનું બળ કામ નથી આવતું.

લક્ષ્મી, માન અને કીર્તીનો મોહ વિશ્વને ગુંગળાવી રહ્યો છે અને સાચા હૃદયની સાત્વિક વૃત્તિમાં દ્વેષ અને ઇર્ષાના અંકુર ઉગાડી સેવાના ક્ષેત્રમાં વિષ રેલાવી રહ્યો છે. એ લક્ષ્મી, માન અને કીર્તીનાં પ્રલોભનો સાચી સેવાથી કેટલાં વિમુખ રાખનાર તત્ત્વો છે એનાં દૃષ્ટાંતો આજે ડગલે ને પગલે આપણુને મળે છે. પોતાના જીવનને, દેશસેવા તેમ જ જનસેવાના ક્ષેત્રમાં, ત્યાગ અને યોગથી ઓતપ્રોત કરી દેનાર જગતવંદ્ય પુ. બાપુજી આ યુગમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ હતા. એવી મહાન વિભૂતિની અર્ધાંગના યથાર્થ અધિકારીણી હોવા છતાં પ્રસિદ્ધિ, માન અને કીર્તીને શોધે નહીં, ચાહે નહીં, ઇચ્છે નહીં એ ભીષણ ત્યાગની દૃઢ નિશ્ચળતામાં મનોબળ તથા આત્મશક્તિની સીમા જગતનાં માનવી પામી શકશે!

પુ. બાનાં સંસ્મરણો શું લખવાં અને શું ન લખવાં એ જ મારે સારૂં અઘરૂં છે. હું પુ. બા પ્રત્યે માતૃપ્રેમ ધરાવતી તેથીયે અધિક તેઓ મારા પર વાત્સલ્ય ઢોળતાં. મારા પર તેઓનું અથાગ ઋણુ છે.

'ઉત્તરરામચરિત'માં મહાકવિશ્રી ભવભૂતિએ મર્યાદાપુરૂષોત્તમ શ્રીરામચન્દ્રજીને સીતાજીના વિયોગથી થતી હૃદયવેધક વેદના વર્ણવી છે તે જોઈએ તો પુ. બાપુજી, કે જેમનું હૃદય 'વજ્રાદપિ કઠોરાણિ મૃદુનિ કુસુમાદપિ' જેમ છે અને જેમના સ્નિગ્ધ હૃદયે ત્રેંસઠ ત્રેંસઠ વર્ષોના લાંબા સમય સુધી પોતાની પ્રિય સહધર્મચારિણીના શુદ્ધ પ્રેમનું પાન કર્યું છે, તેમને પોતાની જીવનસંધ્યાને આરેથી પુ. બાને વસમી વિદાય દેતાં પોતાના આર્દ્ર હૈયામાં શી શી વેદના થઇ હશે તેની કલ્પના માત્ર પણ આપણુને શકય થઇ શકે ખરી?

પુ. બાની એકમાત્ર ઇચ્છા એ હતી કે પુ બાપુજીની હસ્તીમાં અને તેમના સમીપમાં તેઓ પંચત્વને પામે. દયાળુ પ્રભુએ તે ઇચ્છા પુર્ણ કરી એટલું જ નહીં પણુ પુ. બાએ છેલ્લો શ્વાસ પણુ પુ. બાપુજીના પવિત્ર ખોળામાં જ લીધો. દક્ષિણુ આફ્રિકામાં પુ બા માંદાં પડયાં ત્યારે ત્યાંના દાકતરોએ તેમને માંસનો સેરવો લેવાનો આગ્રહ કર્યો તે વખતે તેમણે પુ. બાપુજીને કહેલું, "મારે માંસનો સેરવો નથી લેવો. મનખા દેહ વારેવારે નથી આવતો. હું ભલે તમારા ખોળામાં મરી જાઉં." સતીની એ ઇચ્છા પ્રભુને સત્ય બનાવવી પડી.

શ્રી દેવદાસભાઇ જણાવે છે કે પુ. બાની અગ્નિશય્યામાંથી પાંચ કાચની બંગડીઓ અકબંધ મળી આવી. આ કંઇ સાધારણુ કૌતુક નથી. મને તો એમાં જરૂર કંઇક ઇશ્વરી સંકેત દેખાય છે. દૈવી સંજ્ઞાઓ વિશેષતઃ ગુઢ હોય છે, પરંતુ પુ બાની પવિત્રતાનું પ્રતીક ઇશ્વરે સરળ અને સીધું બતાવી આપ્યું છે.

માતા, હવે તો અમે આપનાં સાક્ષાત્ દર્શનથી વંચિત થયાં. પરંતુ દિગંતમાં આપ જ્યાં વસતાં હો ત્યાં અમારાં આત્મવંદન સ્વીકારજો અને અમીથી અમારૂં જીવન સીંચજો.

એવી એ જગત માતાના પુણ્યદીને આપણે પણુ એમને વંદન કરીએ અને એમની મંગલ આશિષ ઇચ્છીએ.

દુકાનો ફલેટ સાથે આપવાની છે

બ્રીટસ (*Brits, Tvl.*)માં ઇન્ડિયન ગ્રુપ ડીકલેર થયેલા ભર બજારના લત્તામાં સારી પોઝીશનની નવી બાંધેલી બે મોડર્ન ફ્રન્ટેજ વાળી દુકાનો, ઉપર રહેવાનાં ફ્લેટ સાથે આપવાની છે. લાઇસનો મળી શકશે. તા. ૧–૩–૫૭ થી રાખી શકાશે. વધુ વિગત માટે રૂબરૂ મળો.

માસ્તર બ્રધર્સ,
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ,
જોહાનીસબર્ગ.

જાહેર ક્ષમા

'નાતલ મરકયુરી'ના ૧૩મી ફેબ્રુઆરીના અંકમાં મી. ડી. એમ. એનનો ઉપલા મથાળા હેઠળ નીચેનો ચર્ચા પત્ર છપાયો હતો :

સાહેબ—થોડા દીવસ પર એક રંગીન બ્રીટીશ લશ્કરી આદમી અને તેની ગોરી સંગાથીની સ્મીથ સ્ટ્રીટપર પોલીસ તરફથી જાહેરમાં નામોશી થયેલી. તે અંગે હું આપના છાપાની કોલમ માર્ફતે એક ગોરા સાઉથ આફ્રીકન તરીકે આપણા શહેરના આ મુલાકાતીઓની માફી માગવા ઇચ્છું છું

આવી પ્રવૃતિ જોખમદાર સત્તા તરફથી નહીં પણ એક ખાનગી શહેરી તરફથી થાય છે એ એક કમનસીબી છે પરંતુ આપણે જાણીએ છીએ કે સત્તાવાર ક્ષમાયાચનાની કોઇ સંભાવના નથી કારણ કે જેમણે ભુલ કરતા જ નથી એમ માની લીધેલું હોય તેઓ ખોટું થયાનો કદી સ્વીકાર નથી કરતા.

એક અગત્યની બાબત એ છે કે આપણા મુલાકાતીઓને સહેવી પડેલી કડક વર્તણુક અંગે આપણી ચુપકીદીથી આપણે ડરબનના શહેરીઓની પણ તેમાં સંમતિ છે એમ તેઓ ન માની લે.

હું આપણા મુલાકાતીઓને જણાવવા ઇચ્છું છું કે આ નામોશી તમારી નથી થઇ પણ ખરી રીતે તો આ બનાવે દક્ષિણ આફ્રીકાને જ કલંકિત કર્યું છે અને નામોશીમાં મુકયું છે.

હું વ્યકત કરવા ઇચ્છું છું કે આ મુલાકાતીઓ આપણા દેશમાં ફરીથી આવે ત્યારે હમણાંની મહેમાનગીરીની દુઃખદ યાદ તેમને બહુ નહીં સાલસે. કલરબારનું કેન્સર જે મનુષ્યની પ્રતિષ્ઠાનું અપમાન કરનારૂં અને ખ્રીસ્તી ધર્મની એકતાને નકારનારૂં છે તે ભૂતકાળનું દુઃસ્વપ્નું બની રહેશે.

રંગભેદને લીધે તિરસ્કાર

(પહેલા પાનાથી ચાલુ)

મિશ્રજાતીનાં એક પ્રવાસી કુટુંબને ડરબનમાં બસ કે ટેક્ષીમાં ફરવા જવાનું પણ અશકય થઇ પડયું છે. આ પરિસ્થિતિને લીધે ડરબન જોવાની ઇચ્છા હોય તો આવા કુટુંબને છુટાં છુટાં ફરવું પડે છે.

થોડાક વખત પર કેટલાક લોકો સ્ટીમરમાં હીંદ જતા હતા તેમાં ઘણાએ બીજી જાતિના લોકો સાથે દોસ્તી બાંધી હતી તેઓ તેમની સાથે ડરબનની મુલાકાત ન લઇ શકે એવું અપમાન થયું હતું એક પ્રતિષ્ઠિત અમેરીકન મંડળી એરોપ્લેનમાં આફ્રિકાની મુલાકાતે આવી હતી, તેમનામાં એક બીન-ગોરો પણ હતો. આ મંડળીને યુનીયનમાં દાખલ થવાની મનાઇ થઇ હતી સિવાય કે તેઓ તેમના બીન-ગોરા પેસેન્જરને સરહદની બહાર મુકી આવે.

મને યાદ છે કે કેટલાંક વર્ષપર ટ્રાંસવાલના એડમીનીસ્ટ્રેટર ડો. વીલીયમ નીકલે ઓછામાં ઓછો એક બીન-ગોરો મિત્ર રાખવાની સઘળા ગોરા સાઉથ આફ્રિકનોને સલાહ આપી હતી.

હું આ સલાહને ખરા દિલથી સ્વીકારૂં છું. પણ એના સ્વીકારમાં મોટી મુશ્કેલી રહેલી છે. એમ કરવા માટે હીંમતની જરૂર પડે છે, કારણ કે કોઇ પણ ક્ષણે પોલીસ સૂચના કરશે કે એ મૈત્રીપણું પણ એક ગુન્હોજ છે.

બીન-ગોરો એલચી

યુનીયનમાં એક બીન-ગોરા એલચીનું સ્વાગત કદી પણ થઇ શકે એનો આ મૂર્ખ સરકારને વિચાર જ કેમ આવી શકે? તેઓ દરેક બનાવની ચોકી કરતા રહેશે અગર તેઓને આ તિરસ્કારની નામોશીથી વેઠવું પડશે. જો તેઓ તેનાથી દુઃખી ન થશે તો બીજાઓ દુઃખી થવાનું તો વાંચશે જ. દક્ષિણ આફ્રીકામાં કોઇ પણ બીન-ગોરા એલચીને રાખે કે તક આપે તેની મને પડી નથી.

અમારી વિનતિનો જવાબ

રધા એન્ડ સન્સ કીંગ વીલ્યમ્સ ટાઉન ૧ ગ્રાહક.

આપણી સમાચાર સર્વીસ દક્ષીણ આફ્રીકા સંબંધે વિદેશમાં અનેક વાતો પ્રવર્તે છે તેને નિરાશા સહ ખોટી ઠરાવવા ખુબ કાળજી રાખે છે. એ કાર્ય માટે તેઓ હજારો પાઉન્ડ ખર્ચે છે પણ એ બધાંને નામોશીની એક વાત નકામાં કરી મુકે છે. લોકો કહે છે કે, "જો એમ જ બનતું હોય તો કોઇ વસ્તુમાં નકકી મોટી ભુલ થાય છે.". પોલીસનાં આ વર્તનને જે ગોરા લોકો ટેકો આપે છે તેમને મારે એક શબ્દ કહેવો છે. માંનો કે તેઓ ગોરીબાઇની આબરૂને બચાવે અગર એવુંજ કંઇ કરે છે પરંતુ રંગીન લોકોની નામોશી દ્વારા ગોરીબાઇઓની આબરૂને તેમના સાથીઓનો વિચાર કર્યા વિના બચાવ કરો છો તો તેમાં તમે પોતાની ઉપયોગીતા વિષે ગુંચવાઇ ગયેલા છો.

હું એ દિવસની રાહ જોઉં છું કે, જ્યારે કલરબાર એ ભુતકાળનું સ્વપ્નું બની જશે.

પેસેન્જરો કિનારે ન ઉતર્યા

સિલોનથી ઇંગ્લંડ જતી ઓરીયેંટ લાઇનની સ્ટીમર 'ઓરનસ' ૧૩મી ફેબ્રુઆરીએ ડરબનની ગોદીમાં આવી હતી જેમાં પેસેન્જરો પૈકી ૩૧ સીલોનના વતની હતા આ ઉતારૂઓ પૈકી ૨૧ ડોકટરો, ઇંજીનીયરો અને કારીગરો પણ હતા. તેમાંનો એક પણ ડરબનના કિનારે ઉતર્યો નહોતો કારણ કે સ્ટીમરના પરસરે તેમને ગોરાઓ સાથે નહીં ભળવાની ચેતવણી આપી હતી તેઓમાંના ઘણાએ 'ડેલી ન્યુઝ'ના ખબરપત્રીને કહ્યું હતું કે કદાચ રસ્તાપર તેમને પત્થરા મારે અગલો થાય એવી બીક રહે છે. ડો. પી. એમ. જયવર્ધન, જેઓ કોલંબોની જનરલ હોસ્પીટલના રેસીડન્ટ સરજન છે અને વધુ અનુભવ માટે એડીનબરો જઇ રહ્યા છે તેમણે કહ્યું હતું કેઃ કોલંબોના છાપાઓમાં સમાચાર વાંચ્યા હતા કે દક્ષિણ આફ્રીકા એ બીન-યુરોપીયનો માટે અસુખની ભૂમિ છે. બીન યુરોપીયનો પર ઘાતકી હુમલા થયાનું અમે ઘણીવાર વાંચીએ છીએ. જુદા જુદા અધિકારીઓ તરફથી ખાત્રી મળવા છતાં પણ હું નથી ધારતો કે તમારો દેશ અમારા સ્ત્રી વર્ગને માટે સુરક્ષિત હોય. અમારા ઘણા મિત્રો બ્રીટન અને યુરોપથી પાછા વળેલા ત્યારે તેઓને કેપટાઉનમાં ઘણો કડવો અનુભવ થયેલો છે. મારો એક સ્નેહિ કે જેને આ અપાર્ટહેડની કશી ખબર ન હતી તેને કેપટાઉનની એક હોટેલમાં નાસ્તા માટે ગયેલો ત્યાંથી બળજબરીથી ખસેડવામાં આવ્યો હતો.

અમારા વાચકોને નવી સુચના

અમને જણાવતાં ખુશી ઉપજે છે કે, મહાત્મા ગાંધીજીના જીવન-ચરિત્રની સરળ આવૃત્તિ હમણાં જ શ્રીમતિ ગરટ્રડ મરેય તરફથી *"Gandhi: The Story Of His Life"* નામથી લખાયેલી છે તે 'ઇ. ઓ'.માં ૧ લી માર્ચ ૧૯૫૭થી ગુજરાતી અને અંગ્રેજીમાં દરેક અઠવાડીએ કટકે કટકે આપવામાં આવશે.

'ઇ. ઓ.' દ્વારા અમારા વાચકોને અમે રસપ્રદ અને નીતિમય વાંચન આપવાનો પ્રયત્ન કરીએ છીએ જેથી તમારા મિત્રો જો એના ગ્રાહક ન હોય તો તે મંગાવે એવી તેમને ભલામણ કરવી ઘટે છે. એનું વાર્ષીક લવાજમ માત્ર દોઢ પાઉન્ડ છે.

બ્રિટિશરોને આફ્રીકામાં સંકુચીતતા જણાઈ

ઓસ્ટ્રેલીયામાં વસવાટ કરવા માટે ૧૫૮૮ બ્રીટીશોને લઇને જતી ૨૧૨૫૬ ટનની શો લાઇનની સ્ટીમર ન્યુ ઓસ્ટ્રેલીયા ૧૬મી ફેબ્રુઆરીએ એક રાત માટે ડરબનની ગોદીમાં રોકાઇ હતી. આ સ્ટીમર ભરીને જતા વસાહતોએ ઓસ્ટ્રેલીયા જવાનું ત્રણ કારણથી પસંદ કર્યું હતું. એક તો, ત્યાં તેમના માટે તથા તેમના સંતાનો માટે વધુ સારી તક છે. બીજું, ઓસ્ટ્રેલીયાનું જીવન ધોરણ ઉંચું છે. ત્રીજું, ત્યાંની ગરમ ઋતુ અને હવામાનથી પણ તેઓ આકર્ષિત છે તેમને પુછ્યું હતું કેઃ તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેમ નથી રહી જતા? એનું પણ એવુંજ આકર્ષણ છે. એના જવાબમાં ઘણા વસાહતોએ કહ્યું હતું કે, સાઉથ આફ્રિકા માટે અમને વિચાર આવેલો પણ જાતીભેદનો પ્રશ્ન અમને નથી ગમતો. મી. ડોનલ્ડ બટરવર્થ નામના ૩૧ વર્ષની ઉમરના એક પ્રીટર લેંકેશાયરથી જાય છે તેણે કહ્યું હતું કે, અમે માનીએ છીએ કે, અમારાં બાળકો માટે ત્યાં ઘણી સારી તકો છે. અને આરોગ્યતા માટે પણ તે ઘણું ઠીક લાગે છે. તેમને પુછાયું કેઃ દક્ષિણ આફ્રિકામાં કેમ નહીં રહો? મી. બટરવર્થે કહ્યું : હું સેગ્રીગેશનના કાયદામાં નથી માનતો.

—જોહાનીસબર્ગની મેજીસ્ટ્રેટ કોર્ટમાં ૧૫મી ફેબ્રુઆરીએ ૧૮૦૦ નેટીવોને ગેર કાયદે પ્રવેશ કીધાના આરોપ માટે ખડા કીધા હતા. એલેકઝાંડ્રા ટાઉનશીપમાં જવા માટે નવ માઇલ ચાલવાને બદલે શહેરના કંપાઉંડમાં વેમર મેન્સ હોસ્ટેલમાં ગેરકાયદેસર રહેલાને પકડવા પોલીસે એ દીવસે સવારે દરોડો પાડીને એમને પકડયા હતા. બધુ મળીને ૨૪૦૦ પાઉન્ડનો દંડ ભરી દેવાયો હતો આશરે ૫૮૦ જેટલા નેટીવો દંડ ન ભરી શકયા જેથી તેમને ૧૦ દિવસની જેલ અપાઇ હતી.

હંમેશ કરતાં આજે બધાના હૃદયમાં આપવાના આનંદની લાગણી વધારે દેખાય છે. દુશ્મનને આપવાની સારામાં સારી વસ્તુ તે ક્ષમા ભાવ, મીત્રને માટે પ્રેમ, તમારા બાળકો માટે સાચો રાહ, પિતા માટે ગર્વ અને માન, માતા અભીમાન લઇ શકે તેવું આચરણ, તમારે પોતાને માટે આદર, અને બધા મનુષ્ય માટે દયા અને ધર્માદા.

— ત્યારે —

તમારા વહાલા પ્રિયજન માટે શું ?

તેમના ભલા માટે તેઓની આફતમાં મદદગાર થાય તેવી

ન્યુ ઈન્ડીયાની જીન્દગીના વીમાની પોલીસી

એ એક ખરેખર સાચી ભેટ છે.

ઉપલો વીમો લઇ તમારા વહાલાઓને તમો આનંદ આપી શકો છો, અને અમો તમારી સેવા કરી આનંદ લઇ શકીએ છીએ.

વીમા બાબતની સાચી સલાહ અમારી પાસેથી મેળવો.

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્સ્યુરન્સ કુ. લી.

મુખ્ય એજન્ટ્સ

રૂસ્તમજી (પી.ટી.) લીમીટેડ

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

Telephone : 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાઇટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

હિંસાના પાસમાંથી આફ્રિકનોની મુકતી

લેખક: રેનલ્ડ મલોન

ગયા અઠવાડિયે લંડનના સેન્ટ્રલ હોલમાં ચાર હજાર શ્રોતાઓની મળેલી મીટીંગમાં ફાધર ટ્રેવર હડલસ્ટને કહ્યું હતું કે: જાતીય નીતિ રહે ત્યાં સુધી સાઉથ આફ્રિકા પ્રજાસત્તાક બની શકે નહીં.

પાર્લામેન્ટની બહાર વિરોધ ઉપસ્થિત થાય જ કારણુ કે અંદરમાં અવાજ લાવવા માટે કાયદેસરનાં કોઇ સાધન નથી જો કે રાજ્યની સામે વિરોધ કરવો એ રાજદ્રોહ અથવા સામ્યવાદનો ગુન્હો થયેલો ગણાય!

આ વિરોધ શાંતિથી થાય છે, અને તેઓ હંમેશાં શાંત જ રહ્યા છે મેં કદી એક પણુ જવાબદાર આફ્રિકન નેતાને તોફાન માટે ઉપદેશ આપતા સાંભળ્યા નથી કે જે પોલીસને પગલાં લેવાની તક આપે.

આરંભમાં ફાધર હડલસ્ટને સાંભળનારાઓને એમ કહીને અજાયબીમાં મુકી દીધા હતા કે: સાઉથ આફ્રીકાની પોલીસે પોતાના કન્ઝર્વેટીવ પાર્ટીના કાર્ડ સાથે તેમનાં ૪૨ કાગળીયાં પણુ રાખી મુકેલાં છે.

તેમણુે ગોરાઓને કહ્યું કે: યુનાઇટેડ નેશનમાં કોમનવેલ્થના પ્રતિનિધિઓ જો અપાર્ટહેડ પર મત લેવાય ત્યારે મત આપવાથી દુર રહે અથવા દક્ષિણુ આફ્રીકાના પક્ષમાં મત આપે તો દક્ષિણુ આફ્રીકાના આફ્રીકનો અને હીંદીઓ જેઓ કોમનવેલ્થના નાગરીકો છે તેઓ કમ્યુનીસ્ટો તરફ મદદ માટે નજર કરે તેમાં દોષ એ પ્રતિનિધીઓનો ગણાય.

અંતમાં તેમણે કહ્યું હતું કે: આ દેશની વિવેક બુદ્ધિ મરી નથી ગયેલી એ બતાવી આપવા માટે આ એક મહાન તક છે.

સભાની શરૂઆતમાં ચીફ આલ્બર્ટ લુથુલીનો ટેપ કરેલો સંદેશો જે કેનન કોલીન્સ દ્વારા મળ્યો હતો તે સંભળાવ્યો હતો એ તેઓ પકડાયા તે અગાઉ ઉતારાયેલો હતો. આ શાંતિ ચાહક આફ્રિકન નેતાએ તેમાં કહેલું કે: રાજ્યકર્તાઓ અને લોકોના ન્યાય માટે ખ્રીસ્તી દેવળોએ કાઇસ્ટના આદર્શોની રીતે દેશની પરિસ્થિતિ સુધારવા ગરીબોને લાભ મળે તે માટે અને પકડેલાઓને મુક્ત કરવા હિંમતથી પડકાર કરવો જોઇએ છે.

બીજા બોલનારાઓમાં પાર્લામેન્ટના સભ્યો જોસફ ગ્રીમન્ડ તથા જેમ્સ કાલાગને દોહસો રાજદ્રોહીઓ વિષે કહ્યું હતું કે આ સ્ત્રી અને પુરૂષો તમારી અને ગેરલ્ડ ગાર્ડીનરની લડતને માટે લડી રહ્યા છે.

મી. ગાર્ડીનરે કહ્યું હતું કે: સત્યાગ્રહની લડતનો સામનો કરવા દક્ષિણુ આફ્રિકાની સરકારે કાયદો પસાર કરેલો છે કે જેના વડે સત્યાગ્રહની લડતની મદદ માટે પુરવાર થયેલાં નાણાં જપ્ત કરી શકાય. ક્રીમીનલ લો અમેન્ટમેન્ટ એકટથી કોઇ પણુ કાયદાની સામે વિરોધ ઉઠાવનાર ત્રણુ વર્ષની જેલ અને અથવા તો ફટકાની સજા માટે ગુનેગાર લેખાય છે.

ગોરા અને કાળા માણુસ પરણેલાં હોય અને તેમને છોકરાં હોય છતાં તે દંપતિ વચ્ચેનો સંબંધ પાંચ વર્ષની જેલને પાત્ર બનાવે છે.

જો કે કોઇ પણુ કાયદા માટે પ્રજામાં વિરોધ ઉત્પન્ન થાય તે કંઇ કમ્યુનીઝમ નથી છતાં પણુ તેનો વિરોધ કરવો એ કાયદેસર કમ્યુનીઝમ ગણુાય છે!

કોઈ એક માણુસ કમ્યુનીસ્ટ છે એમ દક્ષિણુ આફ્રિકાના ગવર્નર જનરલ અગર સાઉથ વેસ્ટ આફ્રિકાના એડમીનીસ્ટ્રેટર ૧૯૫૧ ના કાયદા મુજબ કહી શકે છે.

નાનાં કામ અને આપણુ આરોગ્ય

(નવલભાઇ શાહ)

થોડા દિવસ પહેલાં એક અંગ્રેજી પુસ્તકનો ટુંક સાર વાંચવામાં આવ્યો. એ પુસ્તકનું નામ હતું, '*How to live 365 days happily.*' વર્ષના ત્રણુસો પાંસઠ દિવસ કેવી રીતે સુખે ગાળવા. એ પુસ્તકના લેખક એક પ્રસિદ્ધ અનુભવી ડોકટર હતા.

એ પુસ્તકમાં એમણે તેમના તબીબી કામના રસિક અનુભવો નોંધ્યા હતા. અત્યારના કેટલાક પ્રચલિત રોગો કેમ થાય છે તેનું વર્ણન કરતાં તેમણુે કહ્યું, 'મારી પાસે જઠરમાં ચાંદીવાળા જેટલા દર્દીઓ આવ્યા તેમાંના ૭૦ ટકા દરદીઓને મેં તપાસ્યા; તેમની શસ્ત્રક્રિયા પણુ કરી અને મને અનુભવ થયો કે તેમના જઠરમાં કોઇ પણુ જાતની ખામી ન હતી; કોઇ પણુ જાતનું ચાંદુ ન હતું; છતાં તે દરદીઓ કલાકો સુધીનો પેટના સખત દુઃખાવાનો અનુભવ કરતા હતા. એવું જ 'ગેસટ્રબલ'ની બાબતમાં અનુભવ્યું. પંચોતેર ટકા દરદીઓનાં આંતરડાંમાં કશી જ ખામી ન હતી. કોઇ પણુ સામાન્ય મનુષ્યના આંતરડાં જેવાં જ એ આંતરડાં હતાં, છતાં તેઓ દરદી હતા ને દુઃખથી પિડાતા હતા. આવા એક બે નહિ હજારો દર્દીઓની તપાસ કરી. આનું કારણુ શું?

આ અભ્યાસી ડોકટરે આપણુને આવા અનેક રોગોનું કારણુ બતાવતાં આશ્ચર્યમાં મુકે એવી વિગત કહી. મારી હસ્પિતાલમાં આવેલા આ પ્રકારના દરદીઓના મોટા ભાગના એટલે કે સીત્તેર ટકા દરદીઓને તે ભાગમાં કાંઇ જ દર્દ ન હતું. પણુ તેઓ માનસિક તાણુને કારણે રોગના ભોગ બન્યા હતા.

તેમનું આ તારણુ પહેલી નજરે તો આશ્ચર્યમાં મુકે એવું લાગ્યું. પછી તેમના આ તારણુનું પૃથક્કરણુ તેમણુે જ કર્યું. માણુસ કોઇ પણુ જાતની ઉત્તેજના અનુભવે છે ત્યારે જ્ઞાનતંતુઓ ઉપર અસર થાય છે. આ ઉશ્કેરાયેલા જ્ઞાનતંતુઓ અમુક ગ્રંથીઓ ને સ્નાયુ પર દબાણુ લાવે છે. દાખલા તરીકે એક માણુસ ખુબ ગુસ્સે થયો. એના જ્ઞાનતંતુઓ ઉશ્કેરાય છે. એનું પરિણુામ શું આવે છે? જઠર કે આંતરડાંના સ્નાયુઓ અમુક જગ્યાએ સંકોચાય છે. અને સ્નાયુઓના આવા સંકોચને કારણુે ત્યાં દુખાવો ઉપડે છે; અથવા તો સ્વાભાવિક રીતે આંતરડામાં મળ નીચે જવો જોઇએ તે જઇ શકતો નથી. અને પેટમાં ગેસ શરૂ થાય છે. અને પછી તો સહેજ ઉત્તેજના, ચિંતા કે તીવ્ર લાગણી થતાં એ રોજનું થઇ પડે છે. અને સમય જતાં અમુક સમયે આવો દુઃખાવો થશે એમ મન માની લે છે ને એ પ્રમાણે સ્નાયુઓ પર દબાણુ આવે છે ને પીડા થાય છે.'

આ વાંચ્યું ત્યારે થયું આજનું જીવન જ ઉત્તેજનાથી ભરેલું છે. જીવનની બહુ જ ઓછી પળો એવી હશે કે માણુસનું મન કાંઇ ને કાંઇ તાણુ યા આઘાત પ્રત્યાઘાત નહિ અનુભવતું હોય. સવારમાં ઉઠે કે સાત વાગે કામ પર જવાની ધમાલ, નાસ્તો કરે ત્યાં ચોક્કસ સમયની બસ કે ગાડી ચુકવાની ચિંતા, બપોર થાય ત્યાં અનાજ વગેરેના ભાવ વધ્યા ઘટ્યાની ને ખર્ચમાં બે પાસાં મેળવવાની મુંઝવણુ. અરે રાત્રે પથારીમાં સુએ ત્યારે પણુ આ કામ રહી ગયું ને પેલું ન થયું, એટલું જ નહિ સવારે વહેલા ઉઠવાની ચિંતા...અને એલારમની ઘંટડી.

જેમ જેમ આપણી આજની પ્રગતિની દોડ વધતી જાય છે તેમ તેમ આ બધા જ આઘાત પ્રત્યાઘાતોની શકયતાઓ વધતી જ જાય છે. અને એના પરિણામે મન એવું થતું જાય છે કે જીવનના નાના મોટા પ્રશ્નો પર જે સમત્વથી વિચાર થવો જોઇએ તે કરી સકતું નથી. અને વારેઘડીએ અધીરૂં ને ઉત્તેજીત બની જાય છે.

એટલે આજે બહુ જ સામાન્ય બનતા જતા લોહીનું દબાણુ, હૃદયના રોગ, શરદી, જઠરમાં ચાંદી, ગેસટ્રબલ જેવા રોગો શું આપણી આજની જીવન પદ્ધતિનું પરિણુામ નથી? અને જો હોય તો એનો ઉપાય માત્ર દવાઓ કે ઇંજેકશન નથી અને પોતાના અનુભવો લખતાં તેઓ લખે છે કે મેં કેટલાય દરદીઓને મારે ત્યાં રાખ્યા: તેમને દવા તો માત્ર માનસિક સમાધાન માટે જ આપી. તેમના મનને તાણુ ને આઘાત પ્રત્યાઘાતથી મુકત કરવા તેમને પણુ નાનાં નાનાં કામો સોંપ્યાં. સવારમાં બાગમાં પાણી સિંચવું, ફૂલ ચૂંટવાં, ફુલદાનીનાં ફુલ ગોઠવવાં, ચોપડીઓનું ટેબલ ઠીક કરવું શાક સમારવું...અને આવાં અનેક નાનાં નાનાં કામોએ તમે નહિ માનો તેમને રોગ મુકત કર્યા. કારણુ કે મૂળમાં રોગ હતો જ નહિ. રોગ માનસિક તાણુ કે આઘાત પ્રત્યાઘાતના પરિણુામે હતો ને એટલે જ આવાં નાનાં નાનાં કામો કરતાં કરતાં તેમનું મન એ ભાર વગરની છતાંય ચિત્તને પ્રસન્ન કરનાર પ્રવૃત્તિમાં ગુંથાતું. એ કામ એમના ચિત્તને હળવી રીતે રોકેલું રાખતું ને સર્જનના આનંદથી છલકાવી દેતું. તેઓ રોગ મુકત થતા.

એ બધા અનુભવોના તારણુરૂપ સુખી જીવનની ચાવી બતાવતાં તેમણુે પહેલી વાત કરી. કામને ચાહો. નાનાં નાનાં કામ શાંત ચિત્તે કરો. કામને ચાહવાની કળા હસ્તગત કરો.

એવાં તો અસંખ્ય કામો છે જે આપણે કરવાં પડે છે. પણુ એ કામો ને આપણે દિલથી ચાહતા નથી, કરવાં પડે છે એટલે કરીએ છીએ. એમાંથી જે પ્રસન્નતા અને સુખ અનુભવવું જોઇએ તે અનુભવી શકતા નથી. આ નાનકડી ચાવી ઉપર ચાલો આપણે વિચારીએ ને નાનાં નાનાં કામોને ચાહતાં શીખીએ, કારણુ કે મોટા અને જવાબદારી ભર્યા ઓફીસ ધંધા કે ઉત્પાદનનાં જે કામો છે તેમાંથી જન્મતી તાણુનો આ જ ઉપાય છે અને તે કામને ચાહતાં શીખો.

—'વિશ્વવાત્સલ્ય'માંથી.

બુકકીપીંગ, ઇનકમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો:

આર. વીઠુલ

૧૨ બાર્કલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર ડાયગોનલ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩-૨૬૫૪.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘેર બેઠાં અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે ગફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનસ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેશ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાક્ટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: **KAPITAN.**

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

33 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન જર્સી, વુલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોક્સ ૧૫૪૯.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અળધ, લીલી અળદ અને સુરણની મોસમ ચાલુ છે.
આદુ શી ૧-૩ રતલ, લસણ ૯ પેની રતલ.
પાપડ નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

કપુરી અને ચેવલી પાન બજાર ભાવ પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ શી. ૧૦-૬ ડઝન; લાંબી અને રકવેર બાસ્કીટ શી. ૧૬-૬ ડઝન.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ જરતુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

નવા પુસ્તકો

મોટા માણસના મન		૧	૬
શીલ અને સદાચાર		૧	૦
બોધક ટીકડીઓ		૧	૯
પચાસ પ્રેરક પ્રસંગો		૧	૯
ગાંધીજીના પાવન પ્રસંગો		૧	૦
જીવન સુવાસ		૧	૦
જાણવા જેવી વાતો		૧	૦

ગીતા વિષે જુદી જુદી દ્રષ્ટી

જીવન દ્રષ્ટી (કાકા સાહેબ કાલેલકરની ગીતા વિષે દ્રષ્ટી)		૨	૩
ગીતા મંથન (કીશોરલાલ મશરૂવાલા કૃત)		૫	૦
ગીતા પ્રવચનો વિનોબા કૃત		૨	૬
અનાશક્તી યોગ ગાંધીજી કૃત		૧	૬

ગાંધીજીના પ્રકાશનો

ધર્મ મંથન		૪	૩
કેળવણીનો કોયડો		૫	૦
રામનામ		૨	૦
નિત્ય મનન		૨	૦

મનુબેન ગાંધી કૃત

એકલો જાને રે		૬	૦
કલકત્તાનો ચમત્કાર		૨	૦
બિહારની કોમી આગ		૬	૦

બીજા નવજીવનના પ્રકાશનો

પુર્વ આફ્રીકામાં		૬	૦
સત્યાગ્રહની સપ્તપદી (ગાંધીજીએ કરેલા પાંચ સત્યાગ્રહની આછી રૂપરેખા અને માહીતી)		૬	૦
લોક માન્ય ટિલકનું જીવન ચરીત્ર		૬	૦
હીંદની અંગ્રેજી વેપાર શાહી ૧૬૦૦ થી ૧૮૦૦ નો ઈતીહાસ		૮	૬
મનુષ્યની સર્વાંગીણ કેળવણી		૮	૬
જીવનનો આનંદ		૧	૬

જવાહર કૃત

મારૂં હીંદનું જીવન દર્શન	૧	૦	૦
જગતના ઈતિહાસનું રેખા દર્શન ભાગ બન્ને સાથે	૧	૨	૬

મળવાનું ઠેકાણુ:

Indian Opinion,
P. Bag, Durban,—Natal.

તમે 'ઈન્ડિયન ઓપિનિયન'ના
એક ગ્રાહક છો?
જો ન હોય તો શા માટે નહિ?

અમારી ચાલુ વાર્તા

ધુપ સુગંધ

લેખક: સોપાન

પ્રકરણ ૩૧મું

અસહ્ય દુઃખ અને વેદનામાંથી બધાંને છોડાવવા જતાં તરલિકા પોતેજ એ પ્રવાહમાં ખેંચાય છે. કમલેશ કહે છે: દેવદાસ માત્ર પાગલ જ નહોતો, નિર્બળ પણ હતો, ને પાર્વતીની સ્થિતિ અહીં તદ્દન નિરાળી છે, મારે દેવદાસ નથી થવું જાણે બધાં જ પ્રાણાર્પણ કરવા નીકળ્યાં હોય એવી સ્થિતિ હોવા છતાં હરિવલ્લભના દિલમાં માધવીના પત્રો વિષે ઘેરી ચીંતા વ્યાપેલી છે. કમલેશ, હરિવલ્લભ ને માધવીમાં કોનું દુઃખ વિશેષ છે તેનો નિર્ણય થઈ શકતો નથી.

માધવી કૉલેજમાં જતી બંધ થઈ તેનું કારણ તરલિકા તો તરત જ પામી ગઈ હતી અને મનની ચીંતા વધી પડતાં તેણે ફોન પણ કર્યો હતો, પરંતુ કમલેશ ત્રણેક દિવસ સુધી કશું જ જાણી શક્યો નહોતો. તરલિકાને એ દરરોજ ખબર પુછતો પણ તરલિકા સહેજ આશ્ચર્ય બતાવી વાતને હળવી બનાવી ટાળી દેતી હતી. ત્રીજે દિવસે કમલેશનું મન વિશેષ ચીંતાથી ઘેરાવા લાગ્યું ત્યારે તરલિકાને કહ્યું:

'મને લાગે છે કે માધવી કોઈ આપત્તિમાં આવી પડી હશે અથવા ગંભીર માંદગીમાં સપડાઈ ગઈ હશે. મારૂં મન બહુ જ અસ્વસ્થ રહે છે ને કંઈક અમંગળ બનવાનું હોય એમ લાગ્યા કરે છે. તું એક વાર એને ઘેર ન જઈ આવી શકે?'

તરલિકાના દિલ પર કમલેશના આ શબ્દોની ગંભીર અસર થઈ. એણે જોયું તો કમલેશની આંખોમાં વેદના વ્યાપેલી હતી. પળ વાર વિચાર કરીને એ બોલી.

'તારી ધારણા સાચી છે, માધવી કોઈ ઊંડા દુઃખમાં પડી છે.'

'માંદી છે? બીજું કંઈ થયું છે?' કમલેશે ઉત્સુક હૃદયે પુછ્યું.

'કંઈ સમજાતું નથી ને સાચું કહું તો છેલ્લી સ્થિતિની ખબર પણ નથી, પરંતુ એના માતાપિતાએ તમારો લાગણીમય સંબંધ જાણ્યો છે ને એમાંથી દુઃખનાં વાદળાં ઘેરાયાં છે.'

કમલેશ વિચારમાં પડ્યો. તત્કાળ એને કુમારનું સ્મરણ થઈ આવ્યું. માધવી એનાથી ડરતી હતી, તે તેને મળ્યો હતો એ પણ યાદ આવી ગયું. એના ચહેરા ઉપર દુઃખ કે અનુકંપાની લાગણીને બદલે થોડીક વાર તો રોષની લાગણી ઉપસી આવી. એ બોલ્યો:

'પેલા કુમારે જ બધું કહ્યું હોવું જોઈએ!'

અને કોઈ ઉંડા વિચારમાં ડુબી ગયો હોય એવું ગાંભીર્ય એના ચહેરા ઉપર પ્રસરી ગયું. તરલિકા એ જોતી મુંગી જ ઉભી રહી.

અચાનક કમલેશ બોલ્યો: 'માધવીએ આ સ્થિતિનો સામનો કરવો જોઈએ.'

'કઈ સ્થિતિનો?'

'એના માતાપિતાએ જ રોષે ભરાઈ એને કૉલેજમાં આવતી રોકી હશે ને?'

'એ સંભવિત નથી' તરલિકા બોલી. 'માતાપિતાનું દુઃખ જોઈ એ જ રોકાઈ હશે.'

કમલેશ ફરી વિચારમાં પડ્યો, તરલિકાએ સુધાર્યું:

'માધવીની મૂંઝવણનો પાર નહિ હોય. આ પ્રેમસંબંધ જાળવવો ને માતાપિતાની લાગણી પણ ન દુભવવી એ બે વિચારોની વચ્ચે એ ખેંચાતી હશે.'

'એના માતાપિતા તો બહુ પ્રેમાળ અને સંસ્કારી છે, ખરૂં?' મનમાં કંઈક ગોઠવતો હોય એમ કમલેશે પૂછ્યું.

'હા પણ આવી સ્થિતિ સહન કરી શકે એવાં નહિ. એ રીતે રૂઢિબંધન જકડાયેલાં છે પોતાના મનથી જ, કોઈના ડરથી નહિ.'

'તો શું માધવી હવે ઘર બહાર નીકળશે જ નહિ?' કમલેશ બોલી ઉઠ્યો.

'એમ તો કેમ કહેવાય? પહેલે દિવસે ફોન ઉપર આવી, પણ કશું બોલી શકી નહિ, એ પછી તો ફોન લેતી જ નથી.'

'તું ત્યાં જઈ આવે તો?' ફરી કમલેશ બોલ્યો.

'મને પણ એમ થાય છે, પરંતુ એવું યે લાગે છે કે મારા જવાથી પરિસ્થિતિમાં ખાસ ફેર નહિ પડે. માધવીને દુઃખમય સ્થિતિમાં મારાથી જોવાશે પણ નહિ...અને એના માતા-પિતા પણ શોક ને વેદના ભોગવતા હશે.'

કમલેશ તે પછી કંઈ બોલ્યો નહિ ને જતો રહ્યો. બે દિવસ એણે મૌન રાખ્યું. કૉલેજમાં આવવાનું તો ચાલુ જ હતું. પરંતુ તે કોઈ સાથે બોલતો નહોતો. એનો ચહેરો જોઈ તરલિકા તેની પાસે આવવાની કે પુછવાની હીંમત કરી શકતી નહોતી. માધવી જ્યારે આઠેક દિવસ સુધી દેખાઈ નહિ ત્યારે વિદ્યાર્થીઓમાં એ વિષે ચર્ચા થવા લાગી ને છેલ્લા બે દિવસે તો કમલેશ કૉલેજ પૂરી કર્યા વિના જ ચાલી ગયો. તરલિકા આ બધું જોઈને મનમાં મૂંઝાવા લાગી. પરંતુ શું કરવું તે એને સૂઝ્યું નહિ. દિવસમાં એકાદ બેવાર એ માધવીને ફોન તો કરતી હતી અને અપરિચિત અવાજ સાંભળતાં રીસીવર મૂકી દેતી હતી.

એક દિવસે કમલેશ પણ અદૃશ્ય થયો. તરલિકાથી એ સહન થયું નહિ. ચાલુ વર્ગે જ એ બહાર નીકળી ગઈ ને હૉસ્ટેલમાં જઈ પહોંચી. જોયું તો કમલેશ ઓરડીનાં બારણાં અર્ધાં વાસી ને પલંગ ઉપર ઉંધો પડ્યો હતો. વાળ વિખરાયેલાં ને કપડાં ચોળાયેલાં હતાં. તરલિકાએ બારણાં ઉપર ટકોરો માર્યો ત્યારે તેણે ઝબકીને મોં એ બાજુ ફેરવ્યું ને તરલિકાને જોતાં એ બેઠો થયો. તરલિકાએ અનુકંપાથી એના મુખ ઉપર દૃષ્ટિ સ્થિર કરી. કમલેશની આંખો સૂઝેલી ને લાલ હતી. પાંચેક ઉપવાસ થઈ ગયા હોય એવો ચહેરો સુકો લાગ્યો. સવારેથી પથારીમાં જ પડી રહ્યા હોય એમ એની ઓરડીની ને કપડાંની સ્થિતિ જોતાં જણાયું

તરલિકાએ ખુરશી ઉપર બેસી પછી પૂછ્યું: 'માધવી સાથે સ્પર્ધામાં ઉતરવાનો નિર્ણય કર્યો છે કે શું?

'શાની સ્પર્ધા?'

'પ્રાણની આહુતિ આપવાની.'

'માધવીને તું મળી?'

'ના હજી મળી નથી. પણ હવે મળીશ.'

'કેમ હવે?'

'બીજો કોઈ સહેલો માર્ગ નથી, ને આ સ્થિતિ સહન થઈ શકે એમ નથી.'

કમલેશ કંઈ બોલ્યો નહિ.

'એક પ્રશ્ન પૂછું?' તરલિકા બોલી કમલેશે સંમતિ આપી એટલે તેણે પુછ્યું: ''માધવીને હીંમત આપનાર પોતે આમ ભાંગી પડે તે યોગ્ય છે?''

'મારી ને એની સ્થિતિ જુદી છે. હું કંઈ પણ કરવાને લાચાર છું.'

'એ પણ એમ જ કહી શકે.'

'તને બંનેની સ્થિતિ સમાન લાગે છે?

'છેક એમ તો નહિ પણ કમલેશે મનની દૃઢતા ન ગુમાવવી જોઈએ એમ હું માનું છું.'

'મન દૃઢ જ છે મારૂં.'

'હશે, મને નથી લાગતું. આ વ્યથા તો પેલા પાગલ નિર્બળ 'દેવદાસ' જેવી છે.'

'ના હું દેવદાસ નથી ને હું ઇચ્છું છું કે માધવી પાર્વતી ન બને. આ કિસ્સામાં પાર્વતીનું કુટુંબ ધનવાન છે ને દેવદાસને તો કુટુંબ જ નથી. એ રસ્તાનો ભિખારી છે.'

'ભિખારી?'

'ભિખારી તો નહિ પણ અકીંચન તો ખરો જ.'

તરલિકા સહેજ હસી ગઈ.

'કેમ હસવું આવ્યું?'

'સહજ, મનમાં થયું કે માધવીના માતાપિતાની દૃષ્ટિએ તું અકીંચન જ હશે, કદાચ ભિખારી પણ ગણાય, પરંતુ બીજાની દૃષ્ટિએ?'

'બીજાની એટલે?'

તરલિકા બોલી ન શકી કે એની પોતાની દૃષ્ટિએ એણે કહ્યું: 'માધવીની દૃષ્ટિએ, એ તો તને શાહોનો શાહ ને દેવોનો ઇન્દ્ર સમજતી હશે.'

કમલેશ હસી પડ્યો. થોડીવાર વાતાવરણ હળવું થયું. તરલિકા આ સ્થિતિનો સદુપયોગ કરવા ઇચ્છતી હોય એમ તરત બોલી: 'કવિરાજ હવે ઉઠે, સ્વસ્થ થાય/સ્નાન કરે ને ભોજન કરવા જાય.'

'તરલિકા શું કરશે?' કમલેશે હળવાશથી પુછ્યું:

'એ માધવીને ત્યાં જશે ને સાંજ પહેલાં બધા સમાચાર આપવા અહીં આવી જશે.'

કમલેશના ચહેરા ઉપર પ્રસન્નતા ફરી વળી. તરલિકા એ જ વાતાવરણ કાયમ રાખીને ત્યાંથી બહાર ચાલી આવી. માર્ગ ઉપર આવી એણે વિચાર્યું: 'જવું તો જોઈએ જ. માધવીની સાચી સ્થિતિ કમલેશને ખબર નહિ પડે તો એના દુઃખનોયે પાર નહિ રહે.

તરલિકાએ ઝડપથી એક ટેક્સી કરીને માધવીને ત્યાં જવા માટે ઉપડી. ઘર નજીક આવતું ગયું તેમ વિચારોની ગતિ વધવા લાગી. અચાનક એક વિચાર સ્ફુર્યો 'માધવીના બા બાપુજીને પણ મળું તો તેઓ આમ તો પ્રેમાળ છે. મને ઓળખે પણ છે' મન સ્થિર થયું આ વિચાર ઉપર થોડીવારમાં તો આશાનાં અજવાળાં પણ દેખાવા લાગ્યાં. એને થયું: માધવી પોતાના મનની વાત સરખી રીતે નહિ કહી શકી હોય. કમલેશની તો એણે ઓળખાણ જ નહિ આપી હોય...બા-બાપુજી એ બધું જાણે તો એમનો રોષ જરૂર ઓછો થાય.'

તરલિકાએ હીંમત ને શ્રદ્ધાથી બંગલાનાં પગથિયાં ચઢવા માંડ્યાં. બહારથી નોકરને સહેજ પુછી લઈ એ દીવાનખાનામાં દાખલ થઈ ત્યારે ત્યાં કોઈ જ બેઠું નહોતું. એણે આસપાસ જોયું તો જણાયું કે હરિવલ્લભ એમના ઓરડામાં પલંગ ઉપર આરામ કરતા હતા. કૈલાસબાના ખંડનાં દ્વાર બંધ હતાં. નોકર પાછળ આવ્યો એટલે

ધીમેથી પૂછયું: 'બહેન ક્યાં છે?' એણે માધવીના ખંડ તરફ આંગળી ચીંધી. તરલિકા એ બાજુ ગઈ. ત્યાં પણ બારણાં બંધ હતાં. ધીમેથી એણે ધક્કો માર્યો ને દરવાજો ઉઘડી ગયો. જોયું તો માધવી બારી પાસે ઉભી હતી. તરલિકા પળવાર ત્યાં જ ઉભી ઉભી જોવા લાગી. ઓરડો વ્યવસ્થિત હતો. પલંગ ઉપર બે ચાર પુસ્તકો પડયાં હતાં. માધવીએ સફેદ સાડી પહેરી હતી. વાળ સાદા જ હતા. તરલિકા ધીમેથી બોલી: 'માધવી!'

માધવી એ અવાજથી ચમકી નહિ. એણે સ્વસ્થતાથી પાછળ જોયું ને તરલિકાને જોયા છતાં પણ એના મુખ ઉપર આશ્ચર્યની એક પર રેખા પ્રગટી નહિ. તરલિકા આંખ ફાડી તેની સામે જોઈ રહી. માધવીના મુખ ઉપરથી લાલી ઉડી ગઈ હતી. આંખો માં ગુમગુમની ઉદાસીનતા ભરી હતી. એણે પાસે આવી સંકેતથી તરલિકાને ખુરસી ઉપર બેસવા કહ્યું ને બીજી ખુરસી ઉપર પોતે બેઠી.

'તને થયું છે શું?' તરલિકા ચીંતા રોષમિશ્રિત અવાજે બોલી.

'કંઈ નહિ.' માધવી ફિક્કુ હસી.

'તું ફોન કેમ લેતી નથી?'

'મારે કંઈ કહેવું નથી, સાંભળવું નથી માટે.'

'ત્યારે તો મારૂં આવવું તને નહિ ગમ્યું હોય.'

'તારૂં અનુમાન સાચું છે.' માધવી બોલી ને તરલિકાના ચહેરા પર સહેજ અણગમો પથરાયેલો જોતાં તરત ઉમેર્યું: 'માઠું ન લગાડીશ લાગણી સમજું છું. પણ તેનો કશો ઉપયોગ નથી.'

'બા-બાપુજી બહુ નારાજ થયાં છે?'

'બા ગંભીર માંદગી ભોગવે છે. બાપુજી કોઈ સાથે કશું બોલતા નથી, બહાર પણ જતા નથી.'

'એવો પ્રચંડ આઘાત લાગ્યો છે?' 'મેં પણ આવું નહોતું ધાર્યું.'

વાત ચાલતી હતી ત્યાં રામુ આવ્યો ને બોલ્યો: 'બહેન, બા બોલાવે છે.'

—ક્રમશઃ

વિવિધ વર્તમાન

બાન્ટુ શિક્ષકોની અપીલનો ચુકાદો

બાન્ટુ એજ્યુકેશન એક્ટ પસાર થયા પછી કોઈ પણ કારણ આપ્યા સિવાય પચાસ ઉપર આફ્રિકન શિક્ષકો ને તેમના અધિકાર પરથી બરતરફ કરવામાં આવ્યા હતા. આ પૈકીના બે શિક્ષકોની બાબતને કેપ આફ્રિકન ટીચર્સ એસોસીએશને ગ્રેહામ્સટાઉનની સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ રજુ કરી હતી તેણે આ બરતરફી અર્થહીન અને નકામી હોવાનો ચુકાદો આપ્યો છે. જેથી એ એશોશીએશને તેમના વકીલો ને એવી જ રીતે બીજા પચાસ શિક્ષકો ને પણ બરતરફ કરેલા છે તેમને પણ તેમના અધિકાર પર પાછા મુકવા માટેની અરજી કરવા સૂચના આપી છે.

આ બે શિક્ષકોએ તેમને અયોગ્ય રીતે રજા અપાયેલી તે મુદત સુધીના ચઢેલા પગારના ૮૭૫ પાઉન્ડ માટે દાવો કર્યો છે. જો બીજા પચાસ પણ એ રીતને અનુસરશે તો સમગ્ર રકમ પાંચ હજાર પાઉન્ડ ઉપર જશે.

પુર્વ પાકીસ્તાનમાંના ગાંધી વાદી રચનાત્મક કાર્યકરોની પરિષદ

મહાત્મા ગાંધીજીએ દર્શાવેલા ગ્રામ પુનર્રચનાના માર્ગમાં માનનારા પુર્વ પાકીસ્તાનના રચનાત્મક કાર્યકરોની ત્રણ દિવસ માટે મળેલી એક પરિષદ હમણાં જ પુરી થઈ હતી, અહીં નજીક માં આવેલ રણુગીરકુલ નામના ગામ માં મળેલી આ પરિષદે ગ્રામોદ્ધારના સરકારી કાર્યક્રમો સંબંધમાં અત્યાર ની સરકારને "હૃદયપુર્વક સહકાર" આપવાનો નિર્ણય કર્યો હતો કોમિલા અને ઢાકાના અભયાશ્રમના કાર્યકરો, નોઆખલીની ગાંધી શિબિરના કાર્યકરો, બારિસાલના ગાંધી આશ્રમના કાર્યકરો તેમજ રણુગીરકુલ રચનાત્મક કાર્યકર મંડળ જેવી સંસ્થાના કાર્યકરોએ આ પરિષદમાં હાજરી આપી હતી.

બેનોને વાંચવા માટે

ડરબનની ગુજરાતી મહિલા મંડળે પોતાના "રૌપ્ય મહોત્સવ" પ્રસંગે એક રસીક ચોપાન્યુ બહાર પાડયું હતું. જે આ ઓફીસેથી શી. ૨-૬ માં મેળવી શકાશે. વાર્તા-અને વિવિધ લેખોનો તેમાં સંગ્રહ છે.

Indian Opinion,
Private Bag,
Durban, — Natal.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રૂસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલએશીયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૯ વિક્ટોરીયા ઓસ્ટ્રેલીયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જીંદગીનો વિમો એ ખરી બાંયધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો:

૧૦૬ મેન્સફીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોકસ ૪૭૬,
ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબટેમ"

ટેલીફોન: ૪૭૮૮૮
૪૭૪૫૩

આફ્રિકન અંગે કેટલાકના વિચિત્ર વિચારો

જાન બર્નર, જોહાનીસબર્ગના 'સ્ટાર' છાપાના એક નિયમિત લેખક છે. અને આફ્રિકાનર પ્રજામાં થતી પ્રગતિના વિવેચક છે. નીચેની વાંચવા જોગ માહિતી આપતાં લખે છે નેટીવ પ્રશ્નની બાબતમાં આફ્રીકાનરોમાં ફક્ત લાગણીની ટાપટીપ જ નથી પણ ઘણા છાપાઓમાં તેઓ ભવિષ્ય માટે ગંભીરતાથી લક્ષ્ય આપે છે. આ દેશનાં મોટામાં મોટું અઠવાડિક છાપું "બ્રાન્ડ વાખ" છે. તેના તરફથી હમણાં તેના વાંચકોને એમ પુછવામાં આવ્યું હતું કે: તેઓ સો વર્ષ પછી દક્ષિણ આફ્રીકા અને તેની જાતીય હાલત વિષેનું ચિત્ર કેવું આલેખે છે.

એના કેટલાંક સાફ દિલથી ક્રાંતિકારક જવાબો મળ્યા છે તે એ છાપાના છેલ્લા અંકમાં જણાવાયું છે કે મોટા ભાગના કાગળોમાં બીન-યુરોપીયનો સત્તાપર આવશે એવો ભય રહ્યાનું જણાવાયું છે. જ્યારે વિસ્મય જનક બહુ-મતિએ આફ્રિકાના દક્ષિણ વિભાગપર ગોરા માણસ ઉપર સંપુર્ણ અહણુ ફરી વળશે એમ જણાવ્યું છે.

કીમ્બર્લી નજીક આવેલા ડીસ્કોબો-લોસના એક વાંચક તો ખાતરીથી માને છે કે ૧૦૦ વર્ષ પછી કલર્ડ લોકો કાઉન્ટરની પાછળ ઉભેલા મળશે. અને તેઓ હોટેલના માલિકો બનશે. તેના માનસિક ચક્ષુઓથી તે એ પણ જુએ છે કે, એક નેટીવ તેના વિલાસ ભુવનમાં આરામ ખુરશીમાં બેઠેલો હોય છે અને તેજ વખતે તે નેટીવની પત્નિની નોકર તરીકે એક ગોરીબાઇ છે. કલર્ડ લોકોના હાથમાં સોનાની ખાણો હશે. અને ગોરો માણસ દેવળમાં પ્રવેશ કરશે ને નેટીવ પાદરી આરાધના કરશે.

બ્રામ ફન્ટીનનો એક વાંચક તો એના કરતાં યે ઘણો નિરાશાવાદી છે. તે આગાહી કરે છે કે આ સદીના અંતમાં ગોરા અને બીન ગોરા વચ્ચે એક લોહીની નદી વહેશે. આફ્રિકાનર જાતી અને ગોરી સંસ્કૃતિ તદ્દન અદ્રશ્ય થઇ જશે. આ વાંચકના મતે સઘળી નેટીવ ભાષાના સંયોગથી બનેલી "સુધડ આફ્રિકાન્સ" ભાષા સત્તાવાર બનશે.

ગમે તેમ પણ તંત્રીએ ફોર્ટ બ્યો-ફોર્ટની એક બાઇએ લખેલા કાગળને પહેલું ઇનામ આપ્યું છે. તેણીએ તેમાં કહ્યું છે કે: નેટીવોના વિકાસને થોભાવી શકાશે નહીં. આપણને સ્વીકારવું જ પડશે કે નેટીવો તેમની પોતાની પોસ્ટ ઓફીસ, શાળા, બેન્ક અને દેવળ વગેરેનું સો વર્ષમાં નિયંત્રણ કરશે.

સમાનતા માટે જ બાન્ટુ મહેનત નથી કરતો પણ સમાન નિપૂણતા માટે ય કરે છે આ સમાન નિપુણતા મેળવવા માટે નેટીવ કોઇ પણ પદ્ધતિને ઉપયોગમાં લેશે. તેઓનું ધ્યેય શિક્ષા અને કેળવણી છે તથા તેઓ અસંમત હોય છતાં કોઇ પણ રીતનો સ્વીકાર કરશે.

રાજકીય બાબતને લાગે વળગે ત્યાં સુધી હું નથી માનતો કે અલગ પ્રતિનિધિત્વમાં નેટીવ સંતોષ માનશે. તે તેની પોતાની ધારાસભા સ્થાપશે જે વડે તેમનાં લોકોની લગતી બાબતો પર તે દાબ રાખશે.

લગ્નના ખરચા અને જમણવારો

સાબરકાંઠા જીલ્લાના માલપુર જેવા ખુંબ દુરના વિસ્તારના લોકોમાં ધીરે ધીરે શિક્ષણ પ્રચાર વધતો જતો હોઇ ત્યાં જાગૃતિનાં કિરણો નવો પ્રકાશ રેલાવી રહ્યાં છે તાજેતરમાં જ માલપુરની બ્રાહ્મણ પંચે સો બ્રાહ્મણને એકત્રિત કરી હાલની મોંઘવારી અને અછતની પરિસ્થિતિમાં જ્ઞાતિવરા અને જમણવારો નહિ કરવાનો નિર્ણય લીધો છે. આ નિર્ણય નવા જમાનાને અનુરૂપ હોઇ જીલ્લા ભરમાંથી પ્રશંસા પામી રહ્યો છે.

વધુમાં આ જ્ઞાતિવરા ને જમણવરામાંથી બચત રકમ જ્ઞાતિના બાળકોના અભ્યાસ માટે તથા જ્ઞાતિવિકાસ માટે ખરચવાનું પંચે નકકી કર્યું છે. આ નિર્ણય સામે થોડા રૂઢિચુસ્તોનો જો કે વિરોધ છે ખરો, પરંતુ એકંદરે મોટ ભાગના બ્રાહ્મણો આમાં સંમત હોઇ એ નિર્ણયનો અમલ તાત્કાલિક શરૂ કરી દેવામાં આવશે.

સાબરકાંઠાના પછાત વિસ્તારના આ નિર્ણયનો પડઘો જીલ્લાના શહેરી વિસ્તારમાં પણ પડે એવી અપેક્ષા સેવાઇ રહી છે.

નોંધ: આવા દેશમાં આ ખરચ તેમજ બીજા કેટલાક ફાલતુ ખરચ પાછળ આપણાં જે નાણાં બરબાદ કરાય છે તે વિશે વિચાર કરવાનો સમાજના કાર્ય કર્તાઓ માટે વખત પાકયો છે. એ નાણાંની બચત કરી બાળકો માટે બાથો, રમત ગમતનાં મેદાનો, બાળ મંદીરો, વિગેરે બંધાવાય તો નાણાંનો કેટલો સદ ઉપયોગ થાય?

ચોરને રોકવા માટે !

ચોરને રોકનાર ખાત્રી ભર્યા "કોન્સર્ટીના"ના વાયરના સરકી જતા દરવાજા, ગ્રીલ્સ અથવા તારના પડદાઓ અમારે ત્યાંથી બનાવી આપીશું.

ભાવ વ્યાજબી

વગર સંકોચે તમારી તકલીફો જણાવો.

મળો યા લખો :

Rockey Engineering & Wire Works

(Pty) LTD.

Phone: 24-6388 — Box 9085

JOHANNESBURG.

સમાચાર સંગ્રહ

યુનીયનનું અવનવું

—યુનાઇટેડ પાર્ટીના સભ્ય સેનેટર આર. બી. રોબર્ટસનના પ્રશ્નનો જવાબ આપતાં ગૃહ પ્રધાન ડો. ટી. ઇ. ડોંગ્જીસે સેનેટમાં ૧૫મી ફેબ્રુઆરીએ કહ્યું હતું કે: આઇડેન્ટીટી કાર્ડો ૧,૦૨,૭૬૪ યુરોપીયનોને, ૨૭,૩૩,૩૯૭ નેટીવ પુરૂષોને, ૯૮,૫૦૩ નેટીવ બાઇઓને, ૪,૬૮૨ કલર્ડોને અને ૮૭૮ એશીયાટીકોને આપવામાં આવ્યા છે. વર્ગીકરણ માટે વાંધો ઉઠાવનાર કલર્ડ ગ્રુપમાં ૧૯, નેટીવ ગ્રુપમાં ૧૨૫૦ અને એશીયાટીક ગ્રુપમાં ૪૨ જણાં હતાં. પ્રધાને વિશેષમાં કહ્યું હતું કે અમુક વર્ગીકરણની સામે ૪૧૧ અપીલ થઇ હતી જેમાંની ૩૭૫ ને બહાલી મતી હતી.

—ગયા ડીસેંબરમાં સ્પેશીયલ કમીટીએ ડર્ફસ રોડનું નવું ટાઉનશીપ અને મુખ્ય સ્ટેશનને સર માર્શલ કેમ્પબેલની યાદમાં કવા માશુ નામે અને વધારાનું સ્ટેશન એલાન્ગેની નામે ઓળખવાનો ઠરાવ કર્યો હતો. જ્યારે નેટીવ એડવાઇઝરી બોર્ડે આ ટાઉનશીપ અને મુખ્ય સ્ટેશનનું નામ મી. એ. ડબલ્યુ. જી. ચંપીયનની યાદમાં મહલાટામન્ધામા રાખવું અને વધારાનું સ્ટેશનનું નામ મી. જોહન ડુબેની યાદમાં માકુકુઝેલા રાખવાની ભલામણ કરી છે.

સ્વદેશના સમાચાર

—જાણીતા કોંગ્રેસ કાર્યકર્તા, અને અમદાવાદ શહેર સમિતિના મંત્રી, તથા શ્રી ભોગીલાલ લાલાના પુત્ર શ્રી અરજુન લાલાનું અમદાવાદમાં અવસાન થયું છે. તેઓ ૧૯૨૦ના સત્યાગ્રહ આંદોલનના સમયથી. આજ સુધી એકધારી સતત દેશ સેવા કોંગ્રેસની સંસ્થા દ્વારા કરતા હતા. એમની ભવ્ય સ્મશાનયાત્રા નીકળી હતી. અને પ્રત્યેક રાજકીય પક્ષના પ્રતિનિધિઓએ એમને અંજલી આપી હતી.

—ગોવા સત્યાગ્રહ કરનારા ઘણા હીંદીઓ જેઓ છેલ્લા દોઢ વર્ષથી ગોવાની જેલમાં સબડતા હતા. તેમને પોર્ટુગીઝ સરકારે મુક્તિ આપી છે. તેમાં જાણીતા શ્રી ગોરે, મધુ લીમયે, ત્રિદિવ ચોધરી, ઇશ્વરભાઇ દેસાઇ, શ્રીમતી સિંધુ દેશપાંડે, અમરસીંગ રાવત વગેરે છે. એમણે છુટી આવ્યા પછી નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે ફિરંગી પોલીસો કેદીઓને ઘાતકી રીતે માર મારતી હતી. ને એક નાનીશી કોટડીમાં ૮૦ સત્યાગ્રહીઓને દીવસો સુધી પુરી રાખવામાં આવ્યા હતા.

—આદિવાસીઓનાં લોકગીતોનો એક સંગ્રહ આદિવાસી કાર્યકર્તા શ્રી વાંદરેકરે પ્રસિદ્ધ કર્યો છે.

—હીંદમાં અનાજની સ્થિતિ સંતોષજનક છે. ને અનાજના અંકુશો ફરી લાવવામાં નહિ આવે એવી જાહેરાત નવી દીલ્હીથી થઇ હતી.

—શ્રી આચાર્ય કૃપલાની બીહારમાંથી બીન હરિફ લોકસભામાં ચુંટાઇ આવ્યા છે. એમની સામે કોંગ્રેસપક્ષે કોઇ ઉમેદવાર ઉભો રાખ્યો નહોતો. એ કોંગ્રેસપક્ષની ખેલદિલી બતાવે છે.

—દેશ ભરમાંથી ૭ લોકસભાના અને ૨૪ રાજવિધાન સભાના ઉમેદવારો બીન હરીફ ચૂંટાઇ આવ્યા છે. આમાથી વિધાન સભાના ૨૨—અને લોકસભાની ૭એ ૭ બેઠક કોંગ્રેસને મળી છે.

—રાષ્ટ્રપતિ બાબુ રાજેન્દ્ર પ્રસાદની જમણી આંખના મોતીઆનું ઓપરેશન તા. ૫મી ફેબ્રુઆરીના કરવામાં આવ્યું હતું જે સફળ બન્યું છે.

—આવતા જુલાઇમાં ભારતની નેવી માટે સ્પેશીયલ કડેટની એન્ટ્રીની પસંદગી કરવા પબ્લીક સર્વીસ કમીશન એક પરીક્ષા ગોઠવવાની છે જેમાં ૧૯૩૮ના જુલાઇથી ૧૯૪૦ના જુલાઇના અરસામાં જન્મેલા અપરિણીત હીંદી યુવકો ઉમેદવારી કરી શકશે.

વિદેશની વિવિધતા

—સુદાનના નાયબ વડા પ્રધાન મી. મેરધાની હમઝાહ જેઓ ભારતના પ્રવાસે ગયેલા તેમણે કલકત્તામાં કહ્યું કે: અમે કોઈ પણ મોટી શકિત ભલે તે પશ્ચિમમાંથી કે પુર્વમાંથી હોય પણ તેનો ભરોસો નથી કરતા. રાજકીય અગર આર્થીક દબાણના કોઇ પણ પ્રયત્નના ઉપયોગને શાહીવાદના એક દાવ તરીકે જ લેખીએ છીએ. સત્તાની રાજકીય નીતિથી અલગ રહીને સુદાન બીજી પ્રજાઓ સાથે મૈત્રી અને સુલેહ માટે કામ કરશે. વધુમાં નાયબ વડા પ્રધાને કહ્યું હતું કે અમે હમણાં જ મુક્ત થયેલ તરૂણ પ્રજા છીએ અને હમને અમારા દેશના વિકાસનું શ્રમભર્યું કામ પુરૂં કરવા માટે શાંતિની તથા સૌના સહકાર અને સહાનુભૂતિની જરૂર છે.

—બ્રીટીશ કોલોનીયલ સેક્રેટરીની ઓફીસ અને ઘનાના કુશળ રાજનીતિજ્ઞ નેતાઓનાં સૌજન્યથી ઘનાના બંધારણીય સુધારા માટેની અટકેલી બાબતનો નીવેડો આવી ગયો છે. બ્રીટીશ સરકારે તા. ૮—૨—૫૭ના દિને તકસર સફેદ પત્ર બહાર પાડયો છે.

—અમેરીકાની રાષ્ટ્રીય સલામતી સમિતિએ જાહેર કર્યું હતું કે ૧૯૫૬ની સાલમાં વાહનવ્યવહારના અકસ્માતને કારણે અમેરિકામાં થયેલ મરણની સંખ્યા ગયે વર્ષે કુલ્લે ૪૦,૨૦૦ મરણ થયા હતાં જે આંકડો ૧૯૪૧ની સાલના વિક્રમ કરતાં ૨૩૧ જેટલો વધુ છે.

સામાજીક ખબરો

[આ કોલમોમાં છપાતા સમાચારો અમને વ્યકિતઓ તથા સંસ્થાઓ તરફથી મોકલાયેલા હોય છે. ડરબન તથા યુનીયન અને રોડેશીયાની વિવિધ સંસ્થાઓના કાર્યકર્તાઓ પોતાના શહેરમાં બનેલા મહત્વના સામાજીક બનાવોની અમને જાણવા જોગ વિગતો મોકલશે તો તેમાંથી યોગ્ય ખબરોને સ્થાન આપવામાં આવશે.—વ્યવસ્થાપક.]

લગ્ન

તા. ૧૦—૨—૫૭ને રવિવારે શ્રી છગનભાઇ લાલભાઇની પુત્રી ચી. ધનીબેનનાં લગ્ન શ્રી લાલભાઇ લખાભાઇના પુત્ર ચિ. ડાહ્યાભાઇ સાથે થયાં હતાં, વરવધુને આશીર્વાદ આપવા દુર દુરથી ઘણા ભાઇ બેનો આવ્યાં હતાં. બન્ને પક્ષો તરફથી ઘણી સંસ્થાએ. અપાયેલાં દાન પૈકી આ દેશમાં આપણને ટકાવી રાખનાર મહાત્મા ગાંધી સ્થાપીત 'ઇન્ડીયન ઓપિનિયન'ને પણ ભૂલ્યા ન હતા. શ્રી છગનલાલ ભાઇ તરફથી ઇ.ઓ.ને એક ગીની ભેટ આપવામાં આવી હતી. લગનમાં હાજરી આપનાર સોનો બન્ને પક્ષો આભાર માને છે.

* *

તા. ૧૦—૨—૫૭ને રવિવારે આટનિવાસી શ્રી નરસીંહભાઈ છીબાભાઇની પુત્રી ચિ. ગંગાબેનનાં લગ્ન શ્રી ભીખાભાઈ રવજીભાઇના પુત્ર ચી. જવાહરલાલ સાથે જોહાનીસબર્ગના ગાંધી હોલમાં થયાં હતાં.

નવદંપતિને આશીર્વાદ આપવા ઘણા ભાઇ બેનો પધાર્યા હતા ને સૌનો આભાર માનવામાં આવે છે.

આ પ્રસંગે શ્રી નરસીંહભાઇ તરફથી, કેટલીક સંસ્થાઓને ભેટ આપવામાં આવી હતી.

ફીનીક્સ સેટલમેન્ટ

ફીનીક્સ સેટલમેન્ટ—એ આ દેશમાં મહાત્મા ગાંધીજીની સ્મૃત્તિ કરાવતું એક માનનીય સ્મારક હોય તેની આ દેશના તથા પરદેશના પ્રવાસીઓ અવાર નવાર માનપુર્વક મુલાકાત લેતા રહે છે. તાજેતરમાં આવી જનારા સજ્જનો:

શ્રી અને શ્રીમતી ઇન્દુપ્રસાદ ચીમનભાઇ પટેલ (ઇંપીરીયલ ટ્રેડીંગ કુંપની) જોહાનીસબર્ગ, શ્રી મોહનલાલ પટેલ, સ્વામી નિશ્ચલાનંદજી, શ્રીમતી જેન. આર. પીલ્લે, શ્રી એચ. પરશાદ, શ્રી આર. મોતિલાલ, શ્રી જી. સી. નાયડુ, શ્રી આર. રામજીવન (જુનીયર) ડરબન, ડો. એ. સ્મીટ (જર્મની) શ્રી કૃષ્ણલાલ પી. દેસાઇ, શ્રીમતી કુસુમબેન કૃષ્ણલાલ દેસાઇ, શ્રી જયંતિલાલ પી. દેસાઇ, શ્રી મોહનલાલ સોની, (રોંગાટ), શ્રીમતી નંદીબેન રાઘવજી રૂગનાથ અને શ્રીમતી મણીબેન નાથાલાલ વેરૂલમ.

માટીના ઈલાજો

આ નાની પુસ્તીકા આ પત્રમાં જે માટીના લેખો પ્રસીદ્ધ થયા હતા, તેજ લેખક દ્વારા લખાયલી આ ઓફીસેથી મળશે. કીંમત ૧/— પોસ્ટેજ સાથે.

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

ઝેડ. વી. પારેખ એન્ડ સન

ટ્રાવેલ એજન્ટ અને બુકકીપર

અમો નિચે જણાવેલાં કામકાજો કાળજી પુર્વક કરીએ છીએ.

એરોપ્લેન અને સ્ટીમર બુકીંગ
ઈમીગ્રેશન અને પાસપોર્ટ
રેવન્યુ કલીઅરન્સ સરટીફીકેટ
જીદંગી, આગ, ચોરી વીગેરેના વીમા
બુકકીપીંગ, ઇન્કમ ટેકસ, લાયસન્સ

એક વખત અનુભવ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

71 MINT ROAD, FORDSBURG,
JOHANNESBURG. — Phone 35-3480.

Jethalal's Mithai House

and

Vegetarian Caffetaria

86 Queen Street, Durban.

Telephone : 27780 — P. O. Box 2043.

Tel. Address: "SWEETMEATS"

અમારે ત્યાંથી બધી જાતની ચોખ્ખા ઘીની બનાવેલી શુદ્ધ મીઠાઈ મળી શકશે.

* * * *

આખો દિવસ વેજીટેરીઅન ભોજન મળી શકશે.

* * * *

લગ્ન પ્રસંગે તેમજ પાર્ટીઓ માટે જમણની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

હોલ શુભ પ્રસંગે ભાડે મળી શકશે.

* * * *

બોર્ડીંગ અને લોજીંગની સગવડ

કાયમી બોર્ડરોને ખાસ પસંદગી આપવામાં આવશે. વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોને વધુ પસંદગી આપવામાં આવશે. હાલમાં તો માત્ર પુરૂષ વર્ગનેજ લેવામા આવશે. ઓરડાઓમાં નવું અને આધુનિક ઢબનું ફરનીચર રાખવામાં આવેલું છે. દેશમાં જતાં અગર તો દેશમાંથી આવતા ઉતારૂઓ માટે કુટુમ્બને રહેવા માટે રહેવાની તેમજ ખાવાની સગવડ કરી આપવામાં આવશે.

* * * *

અમે દેશી સેવરધની સોપારી સેકેલી, અને કાચી તેમજ ધાણાની દાળ, ખારેક, પિસ્તા, અને ચારોલી, વિગેરે રાખીએ છીએ.

* * * *

ઘરનું આંથેલું અથાણું અને સારી જાતના પાપડ હંમેશાં તઈયાર હોય છે.

* * * *

ઓર્ડરથી શિખંડ અને દુધપાક બનાવી આપવામાં આવશે.

પ્રાઈસ લીસ્ટ માટે લખો.

મુદ્રક અને પ્રકાશક શ્રીમતી સુશીલા ગાંધી, ઈન્ટરનેશનલ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ, ફીનીક્સ, પ્રાઇવેટ બેગ, ડરબન, નાટાલ.